

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím
násilím, Diecézní charita České Budějovice. Aktivity a
aktuální problémy**

Bakalářská práce

Studijní program: **SOCIÁLNÍ POLITIKA A SOCIÁLNÍ PRÁCE**

Autor: Andrea Ducháčková

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Hála

České Budějovice 2017

Prohlašuji, že svoji bakalářskou/diplomovou práci s názvem *Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím, Diecézní charita České Budějovice* jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské/diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské/diplomové práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské/diplomové práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2. 5. 2017

.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především panu PhDr. Jaroslavu Hálovi za jeho odborné vedení práce, za cenné rady a ochotu při konzultacích. Zároveň bych chtěla poděkovat všem pracovníkům Intervenčního centra za vstřícný přístup a cenné rady do života. A v neposlední řadě své rodině a přátelům za obrovskou podporu.

Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím, Diecézní charita České Budějovice. Aktivity a aktuální problémy

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím při Diecézní charitě České Budějovice, na jeho nabízené aktivity a aktuální problémy. V úvodní části se věnuji popisu základních pojmů, které s problematikou domácího násilí úzce souvisí. Dále jsem se zaměřila na popis struktury a činností, které intervenční centrum klientům nabízí. Závěr teoretické práce se věnuje příkladům dobré praxe, zde uvádím několik úspěšných projektů, které se snaží vytvořit osvětu k problematice domácího násilí.

V druhé části byl proveden deskriptivní výzkum mapující činnosti intervenčního centra. Pro sběr dat byl vybrán kvalitativní výzkum, u kterého jsem použila techniku strukturovaného dotazníku s otevřenými otázkami. Jako cílový soubor výzkumu jsem si zvolila všechny pracovníky Intervenčního centra pro osoby ohrožené domácím násilím při Diecézní charitě České Budějovice. Celkem pět respondentek odpovědělo na jedenáct položených otázek.

Cílem práce je důkladně a výstižně popsat činnosti centra a na základě provedeného výzkumu zmapovat vyskytující se problémy s kterými se organizace potýká. V samotném závěru navrhuji optimalizační řešení problémů.

Klíčová slova: domácí násilí; oběť; násilník; intervenční centrum; Policie ČR; vykazání

Intervention Center for persons threatened with domestic violence, Diocesan Charity in České Budějovice. Activities and current issues

Abstract

This thesis focuses on the Intervention Centre for Victims of Domestic Violence, which falls under the diocesan charity in České Budějovice, the activities they offer, and current issues. The introductory part is dedicated to the description of basic terms which are closely linked with the problems domestic violence creates. Furthermore, I have focused on the description of the structure and activities which the Intervention centre offers to its clients. The conclusion of the theoretical part is dedicated to examples of good training, and it includes few successful projects, which are trying to raise public awareness about domestic violence.

The second part of the thesis provides descriptive research mapping the activity of the Intervention centre. I have chosen the qualitative research in order to collect the data, and I have used a structured questionnaire with opened questions. I have chosen all the workers from the Intervention Centre for Victims of Domestic Violence organised by the diocesan charity as the objective of my research. In total, five respondents answered eleven questions.

This thesis aims to thoroughly and accurately describe the activities of the centre, and chart the occurring problems which the organisation deals with based on the conducted research. I have proposed the most suitable solution to the issues in the final part of the thesis.

Key words: domestic violence; victim; offender; Intervention centre; Police of the Czech Republic; deportation

Obsah

Úvod.....	7
1. Současný stav.....	9
1.1 Fenomén domácího násilí a řešení této problematiky v soudobé české společnosti	9
1.2 Intervenční centra pro osoby ohrožené domácím násilím, Diecézní charita České Budějovice	29
1.3 Příklady dobré praxe	33
2. Cíl práce a výzkumné otázky.....	37
3. Metodika	38
4. Výsledky a diskuse	41
5. Závěr	60
Seznam literatury	63
Seznam zkratk	67
Přílohy.....	68

Úvod

„ Manželství je řetěz, k němuž se srdce nikdy nesmí připoutat násilím.“

Molière

Problematika domácího násilí je ve společnosti velmi citlivé téma. Je důležité, aby oběti domácího násilí využily příležitosti řešit problém hned v počátku. V intervenčním centru pro osoby ohrožené domácím násilím lze nalézt pomoc či radu i v obtížné a ve zdánlivě neřešitelné situaci. Je ovšem důležité, aby i široká veřejnost měla povědomí o činnosti intervenčních center. Informace „ušité“ na míru dané cílové skupině jsou základním kamenem prevence domácího násilí.

V rámci studia oboru Sociální práce ve veřejné správě na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity jsem absolvovala v roce 2016 dvoutýdenní praxi v Intervenčním centru pro osoby ohrožené domácím násilím, Diecézní charity České Budějovice. Proto jsem si vybrala pro svou bakalářskou práci téma *Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím, Diecézní charita České Budějovice. Aktivity a aktuální problémy*, kterým se chci hlouběji věnovat.

V teoretické části své bakalářské práce se budu zabývat domácím násilím, které ohrožuje řádné plnění funkcí rodiny a tím i celé společnosti. Detailněji vymezím základní pojmy z této oblasti. Zachytím strukturu a popíšu jednotlivé aktivity intervenčního centra. Použiji k tomu základní odbornou literaturu, ale budu také získávat informace z odborných článků z časopisů a internetových stránek. Velmi přínosné budou navíc přímé materiály, poskytnuté pracovníky Intervenčního centra pro osoby ohrožené domácím násilím z Diecézní charity České Budějovice

V kapitole 1.3 *Příklady dobré praxe* se zaměřím na praktické postupy zmiňovaného intervenčního centra, ale i dalších pracovišť, které pomáhají osobám ohroženým domácím násilím.

Účelem mé bakalářské práce je odpovědět v praktické části realizované kvalitativním výzkumem na dvě stěžejní otázky: „*Které zásadní problémy brání dalšímu rozvoji činnosti Intervenčního centra pro osoby ohrožené domácím násilím při Diecézní charitě České Budějovice? a Jaká řešení stávajících problémů navrhnou respondenti výzkumu?*“

Pro získání informací využiji techniku strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Chci objasnit, jaké problémy, obtíže či překážky ovlivňují činnost jednotlivých pracovníků této instituce. Cílovým souborem výzkumu jsou všichni pracovníci intervenčního centra. Po zhodnocení provedeného výzkumu se pokusím navrhnout optimalizační řešení.

Předpokládám, že tato bakalářská práce umožní a usnadní sebereflexi pracovníků sledované instituce. Rovněž může sloužit odborné i laické veřejnosti k podrobnějšímu seznámení s činnostmi daného intervenčního centra. Jsem přesvědčená, že tato práce bude důležitá také pro moji další profesní orientaci i pro můj vlastní osobnostní vývoj.

1. Současný stav

1.1 Fenomén domácího násilí a řešení této problematiky v soudobé české společnosti

Pro pojem domácí násilí nalezneme v literatuře řadu definic, což svědčí o tom, že v českém jazyce převládá u tohoto slovního spojení velká terminologická nejednotnost. Jedna z mnoha definic, kterou vyslovila Rada Evropy, je z roku 1985: „*Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin, nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, neb vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti*“ (Bednářová, 2009, s. 6)

Tento fenomén se stal v naší společnosti velmi rozšířeným a vážným sociálním problémem. Za posledních 10 let došlo k menšímu poklesu v násilí mužů na ženách, díky osvětě probíhající v této oblasti (Stets, 1988).

Dále lze tuto problematiku definovat jako fyzické, psychické nebo sexuální týrání mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v soukromí, a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita útoku se stupňuje a role mezi útočníkem a ohroženou osobou se nemění (Střílková, Fryšták, 2009).

Organizace Bílý kruh bezpečí spolu s APIC ČR¹ vytvořily statistiku pojednávající o domácím násilí v České republice. Roku 2013 bylo prokázáno Policií ČR 1361 případů, z toho 188 případů bylo označeno za opakující se (Daligand, 2014).

V problematice domácího násilí je třeba určit jednotlivé symptomy, které jsou ukazateli možného nebezpečí. Dle Čírtkové (In Střílková, Fryšták, 2009) se jedná o následující znaky:

---

¹ Asociace pracovníků intervenčních center České republiky.

- a) **násilí** – obvykle probíhá více forem najednou, v České republice se nejvíce vyskytuje fyzické násilí v kombinaci s psychickým
- b) **opakovanost a dlouhodobost** – za domácí násilí nelze považovat jednorázový útok jakéhokoliv charakteru, ale může se stát jeho začátkem
- c) **eskalace** – zde funguje tzv. spirála násilí, nejprve útoky vypadají nevinně, jen proti lidské důstojnosti, dále se intenzita zvyšuje, kdy už se ohrožená osoba bojí o svůj lidský život; období klidu a usmiřování se zkracuje na úkor stupňujícího se násilí
- d) **vzájemná blízkost osob** – oba účastníci jsou, nebo dříve byli, osobami mezi sebou dobře známými (manželství, partnerství či mezigenerační vztah mezi rodiči a dětmi, nebo prarodiči a vnuky)
- e) **uplatnění moci a kontroly** – role se během průběhu útoků nemění, jsou nerovnoměrné a od začátku jasně dané, pachatel má potřebu mít nad obětí tzv. moc a to v mnoha oblastech např. sociální či ekonomické
- f) **složitý, ambivalentní postoj oběti k pachateli** – postoj oběti domácího násilí k pachateli incidentu se mění v čase; oběť nejprve vyhledá pomoc a je rozhodnuta pro změnu, toto odhodlání se může otočit v odpuštění a přijetí násilníka zpět; působí také strach ze samoty, zastrasování ze strany pachatele, nebo oběti stále doufají ve vztah bez násilí
- g) **páchání násilí v soukromí** – k útokům dochází nejčastěji ve společném obydlí, bez svědků; ojediněle může konflikt proběhnout i na veřejnosti

Získat moc a udržet si kontrolu nad druhým, to je společný cíl všech forem domácího násilí.

Přesné podoby nejsou v literatuře doposud sjednoceny, lze tvrdit, že každý autor má své pojetí. Přesto autoři Ševčík a Špatenková (2011) vymezili základní formy tohoto fenoménu:

Formy domácího násilí:

- **Fyzické násilí** – svými následky se řadí mezi nejhrubší formu týrání. Pachatel používá fyzickou sílu s cílem ublížit či zastrašit oběť, někdy dojde přímo k ohrožení zdraví a života. Může dojít např. k fackování, mlácení o zeď či zem, bití různými předměty, škracení nebo dokonce i k bodnému či střelnému útoku. Tato forma může probíhat i rafinovaně, např. odepřením lékařské pomoci, bezohledností za volantem či opuštěním oběti na nebezpečném místě
- **Psychické násilí** – tento druh násilí je často obtížně rozeznatelný a postižitelný, protože nejsou žádné evidentní stopy na těle, jako např. podlitiny, škrábance, oděrky nebo popáleniny. Označuje se mnohdy jako emocionální, psychologický či citový teror, jehož následky mají vliv na sebeúctu, sebepojetí či sebevědomí samotné oběti. Psychické násilí rozdělujeme na dvě podoby, a to na nonverbální a verbální
- **Ekonomické násilí** – spočívá v omezování přístupu k prostředkům na společnou domácnost či děti, dále v kontrole nad finanční situací nebo také v zabavení věcí pouze pro své potřeby, či v bezohledném nakládání s majetkem ohrožené osoby
- **Sociální násilí** – násilník získává absolutní kontrolu nad osobním životem oběti, sleduje každý její pohyb, zakazuje sociální kontakty, využívá děti nebo jiné příbuzné k nátlaku či zákazu styku s nimi, u oběti se objevuje stud a strach
- **Sexuální násilí** – vyskytuje se nejčastěji mezi partnery, dochází k nedobrovolnému sexuálnímu kontaktu jakéhokoliv druhu za použití násilí či jiné agrese

Uvedené formy nejsou konečné, přesto ukazují na základní podoby tohoto fenoménu. Pachatelé formy násilí často kombinují, či přicházejí s jinou, propracovanější metodou, jak si udržet nad obětí moc a kontrolu (Ševčík, Špaténková, 2011). U některých lidí, kteří zažijí jednu z výše uvedených variant, se může časem objevit posttraumatická

stresová porucha. Je to reakce na závažný stres, kdy si oběť promítá událost v myšlenkách či snech, pociťuje strach z nebezpečí a přepadává ji úzkost, že nemá situaci pod kontrolou (University of Nevada, 2011).

Vzhledem ke stupňování nároků násilníka a následného úsilí oběti tyto nároky plnit se začíná roztáčet tzv. spirála domácího násilí. Především z toho vyplývá, že násilí probíhá v jednotlivých cyklech a má eskalující tendenci. Mezidobí se zkracují a brutalita útoků zvětšuje (Bednářová, 2009).

Kopecská (In Brůhová, 2015) rozeznává tři hlavní fáze cyklu:

- **Fáze napětí** – komunikace mezi partnery selhává, tzv. “houstne atmosféra“, kdy násilná osoba začíná být podrážděná, nespokojená, impulzivní, začíná se do oběti slovně navážet. Ta trpí pocity viny a snaží se partnerovi ve všem vyhovět, aby nedošlo k útokům
- **Fáze násilí** – typickým rysem této etapy je plné propuknutí násilí. Agresor neovládá své chování, používá už i fyzický teror, kterého se napadená osoba bojí, nedokáže vzdorovat a bránit se
- **Fáze usmíření, líbánek** – útočník si uvědomuje, že by ho mohla oběť opustit a chtít ukončit jejich vztah. Nastává období omluv, prosby o odpuštění, sliby, že už k této situaci nikdy nedojde. Oběť se nechá přesvědčit, že se útočník změní, že už se nic z toho nebude opakovat, dokonce začne hledat chyby na sobě samé a partnera omlouvat

Ševčík (In Ševčík, Špatenková et al., 2011), se věnuje ještě jedné fázi:

- **Fáze klidu** – někdy je považována za součást fáze usmíření a líbánek, popisuje ji jako období relativního klidu, bez incidentů, násilník plní své sliby a postižený věří v jeho nápravu. Postupem času se opět začnou hromadit problémy, které se stupňují až do fáze napětí

Tento cyklus se opakuje a pokračuje do té doby, dokud není nějakým způsobem ukončen. (Ševčík, Špatenková et al., 2011).

Délka cyklu je individuální, například fáze smíření může trvat několik let, než skončí a než si oběť uvědomí, že je problém v pachateli. Cykly nejsou upřesněny časově, u některých lidí se mohou opakovat po hodinách, dnech, týdnech. Jako první krok k zotavení se doporučuje vyhledat vhodnou pomoc a radu (COMMUNIQUE, 1997).

Oběti Domácího násilí

Některé oběti vnímají velmi subjektivně násilný incident, který je na nich páchan. Závažněji přijímají čin, páchaný v intimním partnerském životě, než mimo něj. Bohužel i přesto se dá tvrdit, že zde existuje ze strany oběti vysoká tolerance k agresivnímu chování pachatele. Mnozí považují jednání za „normální“, za součást vztahu, nechtějí uvažovat o násilí ze strany vlastního partnera v právních souvislostech (Voňková, Spoustová, 2008).

V prvé řadě má velký význam pro budoucí začlenění do sociálního prostředí raný vývoj jednotlivce. Velkou roli zde hraje rodina, do které se oběť narodí, a následný osobnostní rozvoj oběti. Předpoklady pro budoucí špatné partnerské vztahy nejčastěji vznikají tam, kde jsou rodinné vztahy oslabené, kde dítě zažívá odmítání, či vnímá týrání u jednoho ze svých rodičů. U oběti většinou vzniká citová deprivace nepřijetím od svých nejbližších a do budoucna pak sama volí nevhodné partnery, u kterých vidí stejné vzorce chování, jež zažila doma. Nastávají situace, kdy se nechává sama vybrat násilným partnerem, za předpokladu projevení občasného zájmu či vstřícného chování z jeho strany, a to z důvodu nízkého sebevědomí, sebehodnocení, pocitu méněcennosti či vděku vůči partnerovi. Rozložení pozic je nerovnoměrné od začátku, na jedné straně se prosazuje úplná moc, a na druhé straně se projevuje podřízenost. Příčinou podlehnutí partnerovi bývají např. sociální izolace, materiální závislost nebo psychický tlak. Oběť věří, že důvodem ataků jsou její hysterické projevy, nevhodné chování a neschopnost, a

tím dává najevo partnerovi, že on může rozhodovat o jejím životě. Oběť se za tuto situaci stydí, a proto ji zamlčuje nebo zlehčuje. Začíná být vůči svému okolí ostražitá, nedůvěřivá, obtížně navazuje společenské kontakty, její gestikulace je nenápadná a intonace hlasu monotónní (Bednářová, 2009).

V publikaci od Střílkové a Fryšáka (2009) se dozvídáme o tzv. typologii obětí. Tito autoři používají k vyhodnocení různá kritéria, a to podle chování, věku, pohlaví, vzájemného vztahu či životního stylu. Dále se v dnešní době setkáváme s dělením podle zažitého trestného činu, které kopíruje kategorii deliktů, reakci na trestný čin a interakci oběti. Tu můžeme rozdělit na zúčastňující se, nezúčastňující se, provokující, latentní a nepravou oběť. I přes tuto kvalifikaci charakteristická oběť domácího násilí neexistuje, nikoho z nás neochrání ani vysoké vzdělání, materiální jistota či bezproblémové dětství. I ve společnosti převažuje spíše násilí páchané muži na ženách a rodiči na dětech.

Pachatelé domácího násilí

Přehledná a spolehlivá typologie domácích násilníků je z mnoha hledisek důležitá především pro terapeutickou praxi. Typologie násilných partnerů představuje otevřený a diskutovaný problém, protože dosud neexistuje všeobecně uznávané a empiricky ověřené vymezení násilníků. Kvalitní a přesná klasifikace pachatele by pomohla zkvalitnit predikci vývoje násilného vztahu a především předpovědět rizika dalších útoků vůči ohrožené osobě. Existují studie, které se zaměřují na mužskou část populace jakožto násilnou osobu, avšak výzkumy u žen v pozici týraného člověka chybí. Dále se provádí tato zkoumání pouze na odsouzených či psychiatricky léčených pachatelích, tudíž jde ve většině případů o nejtěžší podoby domácího násilí.

Psychologické pojetí klasifikace násilníků rozlišuje tři hlavní kritéria, a to: závažnost partnerského násilí, obecnost nebo specifická násilí a přítomnost či nepřítomnost poruch osobnosti z psychopatologického hlediska (Čírtková, 2008).

Agresor má většinou dvojí tvář: násilný je jen vůči své oběti, ve společnosti působí jako slušný člověk. Proto laická veřejnost nabyla dojmu, že pachatel musí být vždy pouze slabá, nevzdělaná či duševně nemocná osoba. Opak je však pravdou, útočník pochází ze všech socioekonomických, etnických, rasových i náboženských skupin.

Bílý kruh bezpečí vymezil následující typologii pachatelů:

- rozpadlý alkoholik,
- stresovaný slaboch – násilník řeší vlastní životní krizi, potřebuje sám oporu a v oběti hledá zástupné odreagování,
- nepolepšitelný násilník či sociální sadista,
- domácí násilník – většinou vysoce vzdělaný partner, typická dvojí tvář, ve společnosti uznávaný, doma pedant,
- normální násilník – sám zažil špatné dětství, napodobuje vzor původní rodiny,
- reaktivní násilník – příčina bývá většinou vztahová či interpersonální, reakce na křivdy ze strany toho druhého,
- jiný pachatel – platí pro ostatní příčiny a jiné spouštěče násilí (Střílková, Fryšák, 2009).

Dle Čermáka (1999) a podle výpovědí obětí lze definovat dva typy násilníků které nazýváme emocionálně reaktivní a instrumentální.

První typ agresora se ve společnosti objevuje častěji, bývá to člověk s nižším vzděláním, označující se jako velmi impulzivní, se sníženou mírou volních vlastností. Neumí kontrolovat své chování a emoce, často ho postihuje špatná nálada, neumí přijmout kritiku od druhých a snadno se nechá vyprovokovat. Společnost násilníka bere jako velmi nebezpečného, protože je mu lhostejné, zda zaútočí na osobu v práci či doma, na slabšího nebo silnějšího, neumí kontrolovat své reakce.

Instrumentální typ násilníka charakterizuje člověka s vyšším vzděláním, většinou bývá označován jako člověk „dvou tváří“. Před ostatními působí jako milý, vlídný a šetrný člověk vůči oběti však zamění svou roli a použije hrubé násilí. Toto chování však umí kontrolovat podle potřeby, takže okolí nic netuší. Hrubým chováním uspokojuje své citové potřeby a dokazuje si svou nadřazenost nad obětí. Nemá s ní soucit, považuje ji za svůj majetek a velmi často žárlí. Jeho útoky jsou vždy promyšlené tak, aby neztratil ve společnosti tvář sympatického a vzdělaného člověka (In Bednářová, 2009).

Čermák (1999) se zabýval ještě jedním typem násilníka, a to nadměrně kontrolujícího své agresivní impulzy. Můžeme říci, že jde o člověka, který své agresivní chování umí do určité doby potlačit a vhodným způsobem odreagovat. Po nějaké době přijde však okamžik, kdy nahromaděné negativní emoce vybuchnou a jeho chování je pak velmi nečekané, náhlé a surové. Oběť útoku nepředvídá, není úplně zvyklá na takové jednání. Agresora po napadení postihují pocity viny, stydí se a omlouvá. Okolím je vnímán jako slušný a uctivý člověk (In Bednářová, 2009).

Syndrom týrané osoby/partnera

Americká psychologička Lenore E. Walker popsala pojem syndrom týrané ženy v publikaci *Týraná žena* (1979). Snažila se v ní objasnit psychologický portrét oběti domácího násilí. O pět let později spisovatelka vydala knihu s názvem *Syndrom týrané ženy*, kde zveřejnila novou teorii, podle níž jsou u oběti podstatné dva znaky a to naučená bezmoc a cyklus domácího násilí. První ze znaků charakterizovala jako ztrátu víry ve vlastní schopnosti odhadnout účinnost svých pokusů o zajištění vlastní bezpečnosti. Cyklus domácího násilí rozdělila do tří fází: narůstání napětí, exploze, usmiřování a klid. Jako společné znaky označuje snížené sebevědomí a podléhání falešným mýtům o domácím násilí, které přechází v závěru k sebeobviňování. V pozdějších letech se L. Walker setkala se spoustou kritiky jejích teorií. Přesto se tento

pojem používá i nadále, jen bez návaznosti na gender, tudíž říkáme syndrom týrané osoby/partnera (Čírtková, 2008).

Publikace *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím* (Střílková, Fryšt'ák, 2009) ohraničuje syndrom jako soubor specifických rysů a důsledků zneužívání, které nedovolují oběti efektivně reagovat na probíhající agresi. Některé projevy mohou být v daný moment vysunuty do popředí, některé naopak potlačeny. Tyto znaky lze rozdělit do tří skupin:

- naučená bezmocnost – oběť si není jistá, zda je normální snášet násilí od partnera, nebo má vyhledat pomoc a jít s problémem na veřejnost; ztrácí respekt k sobě samotné, neumí určit své vlastní hodnoty a často trpí nejistotou a nerozhodností
- sebezničující reakce – převládá u dlouhotrvající agrese a vyznačuje se především těmito jevy:
  - 1) popírání viny útočníka – omlouvá partnerovo chování a připisuje ho na vrub zatěžujících vnější okolností, jako je alkohol, nezaměstnanost, nemoc
  - 2) minimalizace následků – bagatelizace skutečných důsledků, zlehčuje danou situaci, nechce vnímat její vážnost
  - 3) popírání viktimizace – lže o svých zraněních, nepřipouští si zneužívání, objevují se zde formy disociace, psychogenní amnézie, ojediněle i mnohočetnost osoby
  - 4) odmítání možností záchrany – pomoc chápe jako nereálnou, opakovaně se vrací k partnerovi kvůli odmítání možnosti rozvodu
- příznaky spadající pod posttraumatickou stresovou poruchu – jasnými znaky jsou vstřícnost vůči autoritě, neprůbojnost, snaží se vždy každému

vyhovět; neumí ventilovat své emoce vzteku, před konflikty raději uhýbá (Střílková, Fryšťák, 2009).

S tímto pojmem a obecně s domácím násilím je spojován také **stockholmský syndrom**. První zmínka v literatuře je ze sedmdesátých let, kdy byla ve Stockholmu přepadena banka, v níž útočníci několik dní drželi rukojmí. Během nich se mezi násilníkem a obětí překvapivě vytvořilo emocionální pouto. Oběť se snaží s násilníkem ztotožnit a za každou cenu se mu zavděčit, tím si chrání i svůj život (Cimrmanová et al., 2013).

Pro vznik tohoto syndromu musí být splněny určité podmínky, např. podle autorek Voňkové a Spoustové (2008):

- život oběti je v ohrožení,
- oběť je přesvědčena, že ze stávající situace není úniku,
- oběť je izolována od lidí,
- oběť pocítuje přechodnou náklonnost k násilníkovi.

Mýty o domácím násilí

V široké veřejnosti koluje několik mýtů o domácím násilí, které „vysvětlují“ příčiny vzniku teroru, chování aktérů, a ještě mnoho dalších tvrzení. Statistiky tyto „pravdy“ vyvrací a ukazují, že k domácímu násilí může dojít v celém společenském spektru (Voňková, Spoustová, 2008).

„*Refuge*“ je jedna z anglických charit, která pomáhá obětem domácího násilí a popsala nejčastěji uplatňované společenské mýty. Pro představu uvádím některé z nich:

- Příčinou násilí je alkohol a drogy - Mnozí lidé mají sklon k násilí, i když jsou naprosto střízliví. Naopak ti, co pijí nikdy nevztáhli ruku na svého partnera. Obviňovat alkoholismus či jinou závislost je jen výmluva a způsob odmítnutí

odpovědnosti. Obojí může být spouštěčem pro konkrétní útok, ale základní příčinou nejsou.

- To se stává jen v nižších společenských vrstvách – Kdokoliv může být zneužit, bez ohledu na to, kde partneři žijí a kolik peněz mají. Lidé, u nichž dochází k teroru, pocházejí ze všech společenských vrstev. Peníze a majetek neochrání před domácím násilím, spousta násilníků jsou právníci, soudci, účetní, ale také číšníci, dělníci nebo nezaměstnaní.
- Kdyby situace byla tak špatná, odešla by – Tento mýtus se hlavně týká žen, pro které je velmi obtížné partnera opustit, pokud jsou zde ještě děti a muž vyhrožuje i ublížením dětí. Kvůli dětem raději snášejí násilí. Další příčiny mohou být v tom, že nemají přístup k financím nebo prostě nemají kam jít. Neví, na jakou pomoc se mají obrátit a cítí se izolovaně. Mohou mít pocit, že zrazují samy sebe i svou rodinu, kdyby vyhledaly pomoc třeba u policie, a ještě by si udělaly ostudu. Věří, že násilí je jejich chyba, a doufají, že se partner změní. Vzpomínají na dobré časy na začátku vztahu a chtějí, aby se vrátily. Z citového hlediska investují do vztahu více než partner.
- Jeden z aktérů vyrůstal rodině, kde probíhalo násilí – Vyrůstat v násilné domácnosti představuje rizikový faktor a někoho to do budoucna ovlivní. Od rodičů se mohou naučit, že muž má větší moc než žena, takže ji mohou zneužívat, ale mnoho z nich je naopak od násilného chování odrazeno a nechce páchat zlo na druhých. V některých případech pachatelé omlouvají své chování tím, že sami zažili v dětství násilí. Nicméně za své pozdější chování jsou zodpovědní sami.
- Oběť si za to může sama, partnera vyprovokovala – Často je oběť napadena svým partnerem bez zjevného důvodu. Násilí a zavražďování nejsou však přijatelným způsobem, jak řešit konflikt ve vztahu. I když se oběť nechovala

úplně nejlépe, není to důvod k použití násilí. Opět je mýtus použit jako omluva násilníkovy chování.

- Trpí duševní nemocí – Drtivá většina lidí, kteří zneužívají druhou osobu, nejsou vůbec duševně nemocní. Výzkum ukazuje, že podíl osob s duševními poruchami, kteří terorizují partnera, není vyšší než ve společnosti jako celku. Kdyby byl násilník duševně nemocný, neterorizoval by jen partnera, ale i kolegy či přátele.
- Ztratil nervy, to je všechno – Lidé argumentují, že k incidentu došlo kvůli tomu, že partner pouze „ztratil nervy“, nebo je „mimo kontrolu“. Naopak pachatel se do značné míry kontroluje. Agresoři jsou obvykle selektivní v tom, kdy terorizují svého partnera počkají si na soukromí, nebo až děti spí. Jsou si velmi dobře vědomi, co dělají, kam udeří, aby modřiny nebyly na první pohled vidět. Někteří zase vědí, jak své partnery týrat emocionálně nebo psychicky. A tohle všechno ukazuje na jejich míru sebekontroly.
- Domácí násilí je soukromá záležitost, ostatní by se neměli zapojovat – Lidé žijí v přesvědčení, že to, co se děje za jejich zavřenými dveřmi, je pouze jejich soukromá záležitost a ostatní by se do toho neměli plést. Opak je však pravdou, protože zde může jít k trestnému činu, nebo můžeme zastavit jeho pokračování. Všichni máme právo a odpovědnost vystupovat proti násilí, a snažit se mu zabránit (REFUGE, 2017).

Ochrana před domácím násilím:

Situace osob ohrožených domácím násilím je ve skutečnosti velmi komplikovaná. Dotčení jedinci nemají šanci svůj problém vyřešit pouze vlastními silami. Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, se opírá při realizaci o tři pilíře právního systému. Ten propojuje všechny složky

pomoci obětem, a to z hlediska zákonného omezení (Policie ČR), sociální podpory (intervenční centra) a právní prevence (soud). Tento proces ochrany můžeme stručně popsat jako policejní intervenci, sociální pomoc a soudní ochranu. Podmínkou, např. pro úspěšné využití vykazání, je nutná vzájemná spolupráce všech tří pilířů, které musí fungovat jako jeden celek (Voňková, Spoustová, 2008).

V našem státě je Policie ČR nedílnou součástí řetězce subjektů pomáhajících před domácím násilím. Na Policii jsou kladeny zákonem velké nároky a jejich výjezdy z hlediska profesionality patří k nejobtížnějším. Intervence spočívá ve vynikající komunikační dovednosti, a to jak s osobou ohroženou, tak i s osobou násilnou. Pro řadové policisty připravují odborníci různé vzdělávací programy, spolu s metodickými materiály, pro snadnější rozpoznání a řešení domácího násilí (Cimrmannová et al., 2013).

Bílý kruh bezpečí, o.s. převzal od tvůrců z Kanady a Švédska diagnostickou metodu určenou pro policisty, nazývanou SARA (Spousal Assault Risk Assessment), v českém překladu soubor rizikových faktorů ke zjištění hrozby budoucího domácího násilí. Využívá se v přímém kontaktu s obětí, kdy na základě strukturovaného znaleckého přístupu může policista posoudit aktuální situaci. Je připraveno patnáct otázek, kdy deset z nich se týká násilné osoby v aktuálním vztahu a jejím obecným sklonům k násilí. Dalších pět otázek zjišťuje zranitelnost oběti. Po zodpovězení tohoto dotazníku, je pověřená osoba schopna vyhodnotit rizikové faktory a nabídnout vhodná opatření (DONA linka, 2017).

Dohnalová (In Ševčík, Špatenková et al., 2011) a Střílková s Fryšťákem (2009) se shodují na tomto názoru: pokud jsou splněny zákonné podmínky, může policie použít ochranné opatření nazývané vykazání. Tento postup nemůžeme vnímat pouze jako sankci, ale jako prevenci před chováním násilné osoby.

Samotné problematice domácího násilí ve spojitosti s vykázáním se právně věnuje díkce zákona č. 273/2008 Sb., o policii, konkrétně ustanovení § 44 až § 47. Na základě zjištěných skutečností a vyhodnocení dané situace je policista oprávněn násilnou osobu vykázat ze společného obydlí a to i za její nepřítomnosti. Lhůta běží ode dne jeho provedení a je určena na deset dní. Dobu trvání nelze zkrátit, a to ani za souhlasu ohrožené osoby. Orgán je povinen oběma aktérům ústně oznámit rozhodnutí a podat ho i v písemné formě, kterou musí podepsat obě strany. V rozhodnutí se uvádí jejich jména a poučení o právech a povinnostech. Násilná osoba musí opustit prostor, který policie stanoví, nevstupovat do tohoto prostoru, nesmí za žádnou cenu kontaktovat ohroženou osobu a vydá veškeré klíče od společného obydlí, které užívá. Před odchodem má právo si vzít veškeré osobní věci, cennosti a doklady za přítomnosti policie. Pokud násilná osoba s vykázáním nesouhlasí, lze proti ní použít donucovací prostředky. Ohrožená osoba je v době úkonu poučena o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu a využití služeb týkajících se pomoci obětem domácího násilí. Policie je povinna do 24 hodin od vstupu do společného obydlí poslat úřední záznam o vykázání příslušnému intervenčnímu centru, dále místně příslušnému okresnímu soudu, a pokud v domácnosti žije nezletilé dítě, záznam zasílá příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí. V neposlední řadě provede do 3 dnů kontrolu násilné osoby z důvodu dodržování povinností vyplývajících z vykázání.

Soud se zapojuje do řešení případu domácího násilí za iniciativy ohrožené osoby formou občanskoprávního jednání. Může na žádost ohrožené osoby předběžným opatřením vykázat násilnou osobu, aniž by předcházel policejní zásah. O tomto opatření rozhodne soud do 48 hodin od podání návrhu a trvá 1 měsíc od jeho rozhodnutí. V odůvodněných případech soud prodlouží trvání předběžného opatření až na 1 rok. Návrh obsahuje určité náležitosti, které soud zkoumá, např. vylíčení rozhodných skutečností, což znamená popis prvního, posledního a nejzávažnějšího incidentu, okolnosti související se závislostmi násilné osoby či dopady na ohroženou osobu. Také

dodá kopie různých listin, jako jsou lékařské zprávy, protokoly o výsledku svědků, zprávy psychologa či jiných institucí. Navrhovatel uvede v návrhu, čeho se u soudu domáhá. Každý případ je něčím specifický a rozdílný. Dále se používají veřejnoprávní prostředky ochrany před domácím násilím. Pokud policie vyhodnotí okolnosti jako nebezpečné, zahájí se jednání o přestupku nebo trestní řízení (Dohnalová, In Ševčík, Špatenková et al., 2011).

Přestupek vyhodnocuje policie podle zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Nejčastěji dochází k přestupku proti občanskému soužití, o kterém hovoří ustanovení § 49, které stanoví:

„(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch, nebo*
- b) jinému ublíží na zdraví.*

(2) Přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně naruší občanské soužití tím, že

- a) jinému vyhrožuje újmou na zdraví,*
- b) jiného nepravdivě obviní z přestupku,*
- c) se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo*
- d) se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání.*

(3) Přestupku se dále dopustí ten, kdo

a) omezuje nebo znemožňuje příslušníku národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin, nebo

b) způsobí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, věk, zdravotní postižení, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav rodinný.

(4) Za přestupek podle odstavců 1 až 3 lze uložit pokutu do 20000 Kč.

(5) Je-li přešupek podle odstaveů 1 až 3 spááhán opakovaně (§ 91a) po nabytí právní moci rozhodnutí o přešupku podle stejného odstavce, uloží se pokuta do 30000 Kč. Za přešupek podle odstavce 2 lze spolu s pokutou uložit zákaz pobytu.“

Existují případy, kdy chování násilné osoby vygraduje k intenzitě trestného činu a pověřené orgány zahájí v trestním řízení vyšetřování pro spááhání některého z trestných činů definovaných v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Nejčastěji sem řadíme těžké ublížení na zdraví (§ 145 trestního zákoníku), ublížení na zdraví (§ 146 trestního zákoníku), omezování osobní svobody (§ 171 trestního zákoníku), vydírání (§ 175 trestního zákoníku), znásilnění (§ 185 trestního zákoníku). U těchto trestů hrozí odnětí svobody v rozmezí od šesti měsíců až do deseti let v základních skutkových podstatách, u kvalifikovaných se pak horní hranice trestní sazby pohybuje až do osmnácti let (Dohnalová In Ševčík, Špatenková el. al, 2011).

Trestní zákoník hovoří o zvláštní úpravě domácího násilí a to konkrétně v ustanovení § 199 (týrání osoby žijící ve společném obydlí), které stanoví:

„(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spááhá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem,*
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,*
- c) spááhá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo*
- d) pááhá-li takový čin po delší dobu.*

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo*
- b) smrt.“*

V právní úpravě nalezneme novinku zvanou stalking, jinak řečeno obtěžování či sledování. Většinou se projevuje u bývalých účastníků domácího násilí, kteří již s obětí nebydlí, ale snaží se ji znovu kontaktovat, ovlivnit a zabránit normálnímu životu bez nich. Ve skutkové podstatě tuto úpravu nalezneme v ustanovení § 354 trestního zákoníku, kde je definována následně:

„(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,

b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,

c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,

d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo

e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,

a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,

b) se zbraní, nebo

c) nejméně se dvěma osobami.“

I když není potřebná u přestupkového či trestního řízení taková intenzivní aktivita osoby ohrožené domácím násilím, musí přesto podat souhlas k trestnému stíhání, je-li ve vztahu k obviněnému osobou blízkou. S výjimkou ustanovení § 199 trestního zákoníku je možné stíhání zahájit i bez souhlasu poškozeného. V tomto případě

zákonodárce pověřil o rozhodnutím o trestním stíhání násilné osoby orgány činné v trestním řízení. V ostatních případech ohrožená osoba může kdykoliv stáhnout žalobu zpět, a to do závěrečné porady odvolacího soudu. Poškozený by však měl být upozorněn na to, že jednou odepřený souhlas není možné znovu vrátit (Dohnalová In Ševčík, Špatenková et. al., 2011).

Bezpečnostní plán

Pokud oběť nadále zůstává s násilnou osobou ve společném obydlí, je třeba s příslušnými odborníky vytvořit bezpečnostní plán, jehož cílem je v případě napadení minimalizovat ohrožení oběti a dětí. Tento plán by měl být schopen sestavit každý pracovník, zabývající se problematikou domácího násilí. Oběť má mít možnost odchod ze společné domácnosti naplánovat a správně načasovat, připravit si důležité osobní věci, které bude v budoucnu potřebovat. Existují případy, kdy ani bezpečnostní plán nestačí a k útěku z domova dojde náhle v reakci na akutní napadení. Důležité je hned na začátku s odborníkem zmapovat celou situaci a vytvořit vhodnou strategii odchodu (Bednářová, 2009).

Nejdůležitější body bezpečnostního plánu jsou tyto:

- První věc, kterou by oběť měla udělat, je uschovat náhradní klíče, nejnütnější oblečení a osobní věci u někoho známého. Dále by si měla nechat jakékoli důkazy o násilí (roztržené oblečení, fotografie modřin, lékařské zprávy atd.), uložit si důležitá čísla, na která může oběť v případě nebezpečí zavolat, mít domluvený určitý signál se sousedy v případě útoku násilníka. Pokud jsou ve společném obydlí děti, nebát se s nimi o situaci mluvit, snažit se je přesvědčit, že musí být v bezpečí hlavně ony a ukázat jim zajištěnou cestu k útěku či místnost, která se dá zamknout. Po útoku neuklízet, ale důkazy uschovat pro případné předání policii.

- Když chystá oběť útěk z domu, nesmí se nechat uzavřít do míst, kde nejsou okna či jiné východy. Také by se měla snažit násilnou osobu vzdálit od míst, kde jsou umístěny zbraně. Podstatné je vytvořit si únikové cesty ze všech možných místností, promyslet si důvody, kvůli kterým je možné odejít během dne nebo noci, aby to násilné osobě nebylo podezřelé. Dále je důležité zapamatovat si nouzová telefonní čísla např. linku pro osoby ohrožené domácím násilím, policii nebo azylové domy, také naučit děti používat telefon a ukázat jim, na jaká čísla v případě ohrožení volat. Oběť by si měla vytvořit podpůrnou síť ve svém blízkém okolí, rozhodnout se, kam po útěku z domu jít, jak se na dané místo a do bezpečí dostat. Další možností je „kamarádský systém“, při němž se pravidelně s jinou osobou kontrolují, naučí se signály a hesla značící nebezpečí, domluví si místo setkání v případě útěku.
- Když jsou ve společné domácnosti děti, je útěk vždy komplikovanější. V případě, že není možné vzít děti při útěku hned s sebou, je nutné vrátit se pro ně co nejdříve s příslušnou policií. Děti by měly znát únikový plán, je důležité, vysvětlit jim celou situaci přiměřeně k jejich věku a seznámit je s bezpečnými místy či osobami v případě začínajícího útoku. Po opuštění domu je důležité informovat o dané věci sociálně-právní ochranu dítěte a domluvit další způsob komunikace s druhým rodičem.
- Násilné osoby často ničí osobní věci oběti (např. rodné listy, různé průkazy, záznamy o dětech) a to z důvodu prodloužení vyřízení náhradního ubytování či podpory. Proto je důležité tyto dokumenty mít předem okopírované a důkladně uschované. Také je potřeba dát si stranou úspory pro případ, že by pachatel zabavil kreditní karty.
- Pokud oběť potřebuje utajit svou adresu náhradního bydlení, měla by být velmi opatrná při udávání této adresy. Při jednání s úřady by měla vždy zpočátku na

utajené bydlení upozornit, uvádět adresu do práce nebo na někoho důvěryhodného. Přesvědčit rodinu a přátele, že je nezbytné, aby o této věci nikoho neinformovali, hlavně ne násilnou osobu. V mnoha případech se snaží osoba rodinu přesvědčit o tom, že chce oběť jen na minutku vidět, že se jí chce omluvit nebo jí potřebuje něco důležitého sdělit, ani v takovém případě by mu neměla být adresa vyzrazena. Je důležité upozornit své okolí na nebezpečnost osoby, a v případě kontaktu nebo výhrůžek okamžitě volat policii.

- Existují sebeobránné tipy, kterými by se měla oběť řídit, jako např. nenakupovat vždy ve stejném nákupním středisku a tutéž stejnou dobu, a vždy se pohybovat venku s někým známým. Pokud by pronásledovala násilná osoba auto oběti, měla by ohrožená osoba držet klakson a zastavit u nejbližšího místa, kde je hodně lidí a kde je možnost vyhledat pomoc. Vhodné je nosit u sebe pepřový sprej, paralyzér nebo alarm. Mít také možnost nahrát si na telefon hovory, které se v případě volání ze skrytého čísla dají použít jako důkaz pro policii nebo jiné orgány. Vždy u sebe nosit mobilní telefon kvůli zavolání pomoci.
- V případě, že násilnou osobou je přímo dítě, řešení má pak specifika, a to zejména v případě když osobě nebylo ještě 18 let a rodič je za své dítě zodpovědný. Zákonný zástupce nemůže donutit dítě, aby opustilo společné bydlení. Možnosti pro řešení této situace jsou takové, že buď se oběť obrátí na kurátora dětí a mládeže z odboru sociálních věcí městského úřadu a umístí ho do diagnostického nebo výchovného ústavu, nebo pro něj vyhledá odbornou pomoc z řad psychiatrů či psychologů. Násilné dítě může zůstat v centru pracujícím s problémovou mládeží, nebo se rodič může obrátit na školního či dětského psychologa. Pomoc najde i v organizacích jako je Bílý kruh bezpečí, intervenční centra a krizová centra. Nejdůležitější je začít řešit agresivní chování svého dítěte včas (domacinasili.cz, 2007).

1.2 Intervenční centra pro osoby ohrožené domácím násilím, Diecézní charita České Budějovice

Po policejním vykázání následuje druhý pilíř přestupkového zákona. Jsou to intervenční centra, která poskytují pomoc obětem domácího násilí. V celkovém systému hrají velkou roli. Po celé České republice jich momentálně napočítáme celkem osmnáct. Nacházejí se v každém krajském městě, kvůli lepší dostupnosti vznikají detašovaná či kontaktní pracoviště i mimo ně (domacinasili.cz, 2013).

Na základě vykázání ze společného obydlí je osobě ohrožené násilným chováním nabídnuta pomoc nejpozději do 48 hodin od doručení kopie úředního záznamu o vykázání intervenčnímu centru. Pomoc intervenčního centra může být poskytnuta rovněž na základě žádosti osoby ohrožené násilným chováním, jiné osoby obývající s ní společné obydlí, nebo i bez takového podnětu, a to bezodkladně poté, co se intervenční centrum o ohrožení osoby násilným chováním dozví. Sociální služby v intervenčním centru jsou poskytovány jako služby ambulantní, terénní nebo pobytové. Součástí služby je zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, útvary Policie České republiky a obecní policie, jakož i ostatními orgány veřejné správy. Je to služba sociální prevence podle § 60a zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách).

Zájemci jsou informováni o nabízených službách pomocí letáků a informačních brožur. První kontakt probíhá telefonicky a pracovník se snaží s budoucím uživatelem domluvit vhodný termín a místo schůzky. Toto rozhodnutí je však ze strany ohrožené osoby dobrovolné. Hlavním cílem všech intervenčních center je pomoc osobám ohroženým domácím násilím při řešení obtížné situace a při cestě zpět k běžnému životu. Centra používají především individuální psychologickou a sociálně-právní pomoc. Konkrétně socioterapeutickou činnost, kam řadíme např. poradenství, krizovou intervenci,

psychologickou a citovou podporu, dále také poskytnutí právních a sociálně-právních informací, jako jsou právní návrhy či pomoc při jednání s úřady nebo jinými institucemi. Intervenční centra mohou nabízet tyto formy služeb: ambulantní – přímo v prostředí instituce, terénní – pokud nastane mimořádně složitá situace uživatele, vždy jsou přítomni dva pracovníci intervenčního centra. Poslední formou je pomoc pobytová, pokud to umožňují prostory daných center a probíhá v souladu se zákonem. V jiném případě centra většinou spolupracují s azylovými domy či ústavy sociální péče. (Ševčík, In: Ševčík, Špatenková a kol., 2011).

Poskytovatel sociální služby vždy seznámí uživatele s pravidly poskytnutí služby. Obsahují: bezplatnost služeb, možnost mimo vykázaní v centru jednat jako anonymní osoba, uzavření ústní smlouvy, která se může během následujících sezení měnit, délka jejich spolupráce a individuálních konzultací max. 50 – 60 minut, očekávání aktivního přístupu uživatele při řešení problému, možnost podat stížnost a v neposlední řadě, pokud obě strany souhlasí, smí se konzultací zúčastnit i třetí osoby (příbuzní, kamarádi, kolegové pracovníka intervenčního centra nebo supervizor) (Ševčík, In Ševčík, Špatenková a kol., 2011).

Při Diecézní charitě České Budějovice vzniklo Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím. Navazuje na zkušenosti práce s oběťmi domácího násilí v Poradně Eva a poskytuje pomoc v rámci celého Jihočeského kraje. Vznik pracoviště se vztahuje k 1.1.2007, v tomto roce Policie ČR dostala povolení pro institut vykázaní násilné osoby po vyhodnocení situace hrozícího nebezpečí. Následně do 24 hodin odesílá úřední záznam do Intervenčního centra, které musí do 48 hodin oslovit ohroženou osobu a seznámit ji s nabídkou poskytnutí pomoci. V roce 2011 vznikla dvě detašovaná pracoviště Intervenčního centra, a to ve městech Strakonice a Tábor. Službu za rok 2015 využilo 354 uživatelů, z toho 300 žen a 54 mužů (Diecézní charita České Budějovice, 2017).

Posláním Intervenčního centra je poskytnout radu či pomoc v oblasti domácího násilí a následného pronásledování. Řadí se mezi specializovaná sociální zařízení, kde na určitou dobu nabízí odbornou pomoc a nehmotnou podporu (bezpečný prostor pro vyslechnutí, odborná rada, podpora, doprovod, sdílení) obětem domácího násilí. Jejím hlavním cílem je zajistit postižené osobě bezpečnost, snažit se vyřešit krizovou situaci a pomoci navrátit osobu do normálního života.

Služba je poskytována osobám starším 16 let, které potřebují radu či podporu. Naopak lidé pod vlivem alkoholu nebo omamných a psychotropních látek nemají možnost využít této pomoci. Konzultace jsou umožňovány formou osobní, telefonickou či emailovou.

Zaměstnanec intervenčního centra musí dosahovat odpovídajícího vzdělání. Dále je povinen řídit se určitými zásadami, jako je zachování důstojnosti, mlčenlivost, profesionalita, individuální a interdisciplinární přístup, vzájemný respekt a úcta. Důležité je nasměrovat klienta k vlastní samostatnosti. Mezi uživatelem a poskytovatelem je na samém začátku uzavřena ústní či písemná smlouva, tato smlouva se v průběhu spolupráce může podle potřeby klienta změnit. Ukončení součinnosti nastává, jestliže dojde k naplnění stanovených cílů, a to dohodou mezi oběma stranami nebo vypovězením ze strany uživatele.

Intervenční centrum může smlouvu vypovědět jen ze závažných důvodů, jako je opakovaná nespolečenská spolupráce, nepřiměřená agrese či užití alkoholu nebo omamných a psychotropních látek. Také zájemce o službu má určité povinnosti, které by měl vůči pracovníkům dodržovat a to např. chovat se v souladu s pravidly slušného chování a společenskými normami, pokud je potřeba, pak doložit veškeré potřebné podklady k prosazování nutných požadavků. Pokud klient není schopen dostavit se v domluveném termínu, je povinen včas informovat pracovníka intervenčního. (Diecézní charita České Budějovice, 2017).

Novou činností, kterou od ledna 2016 Intervenční centrum pořádá, jsou skupinové terapie pro osoby ohrožené domácím násilím. Vedou je zkušení psychoterapeuti Dana Bedlánová a Filip Ambramčuk. Setkání jsou určena osobám, kterým se vrací špatné vzpomínky z předešlých zážitků, napadal je partner, mají zkušenosti s ohrožením domácím násilím, či potřebují podporu od ostatních. Terapie probíhají 1x za 14 dnů ve čtvrtek, od 16 – 18 hodin přímo v Intervenčním centru. Přihlásit se je možné telefonicky nebo e-mailem (Diecézní charita České Budějovice, 2017).

Každý uživatel služby dostává také prostor pro případnou stížnost, která je brána v pozitivním smyslu a vede ke zlepšení kvality práce centra. Projednání stížnosti může být uživatel přítomen a v budoucnu nemá pro něho žádný negativní dopad při poskytnutí další služby. Pokud je klient jiné národnosti nebo neslyšící, má právo si zažádat o tlumočníka, který je k dispozici v rámci Diecézní charity. Vyřízení stížnosti má určitou lhůtu od přijetí a to 30 dnů, poté centrum stěžovatele seznámí s případnými nápravnými opatřeními. Vedoucí intervenčního centra a ředitel Diecézní charity prozkoumávají celou záležitost, kterou dále vyřizují písemně, v písemném vyjádření uvádějí konkrétní postup při nápravě, a tu zasílají na adresu stěžovatele. Pokud je uživatel veden anonymně, řešení se zakládají do složky Stížnosti, kde jsou veřejně dostupné. Pokud nastane situace, kdy lze věc vyřídit na místě, je vyřešena bezprostředně. V tom případě je proveden pouze zápis o stížnosti a jejím řešení. Další možnosti k podání stížnosti jsou přímo na Radě Diecézní charity k rukám biskupa Mons. Vlastimila Kročila, Magistrátu města České Budějovice, Krajskému úřadu Jihočeského kraje, Kanceláři veřejného ochránce práv, Ministerstvu práce a sociálních věcí nebo Českému helsinskému výboru (Diecézní charita České Budějovice, 2017).

1.3 Příklady dobré praxe

Na podporu sdružení poskytovatelů služby intervenčních center vzniklo občanské sdružení Asociace pracovníků intervenčních center ČR (dále APIC), které je čistě profesní. Dlouhodobě usiluje o zlepšení situace v oblasti domácího násilí a snaží se chránit zájmy svých členů. Dále podporuje rozvíjení poskytovaných služeb a spolupráci s řadou dalších institucí ČR. Z osmnácti intervenčních center sdružuje APIC jen šestnáct, i přesto se snaží podporovat také dvě zbylá. Čtyřikrát ročně se uskutečňuje porada členů, kde probíhá hlasování o možnostech, záměrech a úkolech jednotlivých intervenčních center. Svou činnost reprezentuje na webových stránkách či ve výročních zprávách, dále také pořádá konference a semináře na téma prevence a eliminace domácího násilí (Výroční zpráva, 2015).

Na začátku roku 2015 APIC uskutečnil projekt s názvem „Zlepšení praxe při prevenci, identifikaci a potírání domácího násilí prostřednictvím specializace“. Projekt podpořila Nadace Open Society Fund Praha z programu Dejme (že)nám šanci, který je financován Norským fondem. Hlavním cílem projektu je změna praxe ze strany profesionálních institucí, které se angažují při řešení domácího násilí. Mezi ně patří orgány Policie ČR, státní zastupitelé, soudy, orgány sociálně-právní ochrany dětí, sociální pracovníci atd. Snaží se, aby tzv. specialista znal a používal stávající legislativu a umožnil osobám ohroženým domácím násilím komplexní a odbornou pomoc. Odbornost v problematice projekt zajišťuje vhodnými vzdělávacími programy, metodickými materiály, odbornými publikacemi a velmi dobrou praxí (APIC, 2017).

Mezi partnery projektu patří nejen regionální poskytovatelé služby intervenčního centra, ale například i Ministerstvo vnitra, Krajský soud v Brně či Městské ředitelství Policie ČR. Jeden z partnerů - Sociofaktor, s.r.o., má v plánu provádět celostátní výzkum, který umožní přesnější pohled na zkušenosti osob ohrožených domácím násilím. Dále by měl přinést řešení také pro veřejnost, a to v spektru odborném i laickém. Do budoucna je v

plánu také mezinárodní výzkum, který ukáže profesní specializace v zahraničí. APIC se zaměřuje také na oblast PR s cílem provést určitou osvětu široké veřejnosti. (APIC, 2017).

Jihočeský kraj koordinuje interdisciplinární spolupráci, například v roce 2014 uskutečnil pravidelné schůzky s jednotlivými, i nově vzniklými organizacemi v rámci projektu „Proč zrovna já?“. Dále také proběhly vzdělávací přednášky, konference k jednotlivým případům a prezentace služeb přímo na poradách krizových interventů Policie ČR. Diecézní charita v Českých Budějovicích prezentovala své služby pomocí putovní výstavy v budově Krajského úřadu Jihočeského kraje. Samotné Intervenční centrum poskytlo praxi třem studentům Jihočeské univerzity (APIC, 2014).

Od června 2015 se rozběhla kampaň s názvem MLČENÍ BOLÍ. Tímto projektem se APIC snaží poukázat na zlepšení praxe při prevenci domácího násilí.

„Prostřednictvím celostátní kampaně s názvem MLČENÍ BOLÍ chceme rozbourat mýty a prolomit tabu kolem domácího násilí. Naším cílem je informovat laickou veřejnost o poslání intervenčních center a zároveň rozpoutat mezioborovou diskuzi na téma zkvalitnění pomoci lidem ohroženým domácím násilím v ČR“, uvedla předsedkyně APIC, Mgr. Martina Vojtíšková. Do tohoto mediálního projektu se zapojila spousta známých osobností. Pomocí jejich propůjčených tváří chce tato kampaň prolomit konvenční mlčení o domácím násilí.

S páskou na ústech se například vyfotili Roman Šebrle, Michaela Maurerová, Jiří Bartoška, Jitka Schneiderová a další. Celou akci zaštitila místopředsedkyně Senátu Parlamentu Miluše Horská (Mlčení bolí, 2017). Ke kampani se může připojit úplně každý z nás, stačí, když se vyfotografuje s páskou přes pus, přenese fotografii na sociální síť, např. Instagram, Facebook, Twitter s hashtagem #mlceniboli, a navíc vyzve další tři své přátele k zapojení do akce. (Diecézní charita České Budějovice, 2017). Tato kampaň dostala ocenění v soutěži Prima Zlatá Pecka 2015, kde je hodnocena kreativita

reklam v České republice. Hodnotili např. režiséři F. A. Brabec a Jiří Mádl, scénárista Ondřej Trojan, i světoznámý fotograf Antonín Kratochvíl. Projekt Mlčení bolí byl prohlášen z 56 přihlášených projektů jako vítězný. Společně s Českou televizí připravili v rámci další propagace projektu ještě dokument Z lásky nenávisť, který se promítal v roce 2016 v 10 městech v ČR. Po filmu následovala otevřená diskuse mezi odborníky a laickou veřejností (domacinasili.cz, 2015).

Charita ČR pomáhá lidem nejen v České republice, ale také mimo ni. Od února až do prosince 2016 podpořila srbské samosprávy v boji proti domácímu násilí. Projekt začal pracovat pod záštitou nevládní organizace Oaza Sigurnosti a hlavním cílem bylo zlepšení ochrany obětí domácího násilí v šesti obcích regionu Šumadija v Srbsku. V květnu 2016 zde proběhlo třídní školení pro dvanáct budoucích školitelů na téma psychosociální podpora. Navíc společně s dalšími šesti lidmi, s nimiž vytvořili skupinu k bezprostřednímu řešení případů domácího násilí, hledali mezery a možná řešení této problematiky. Nové poznatky a zkušenosti dále předali dalším 90 zastupitelům místních samospráv při jednodenním kurzu. Český psychoterapeut Stanislav Opelka vedl všechna školení interaktivní formou plnou praktických příkladů, a to za účelem zkvalitnit služby pro oběti. Dle průzkumů v této zemi zažívá každá druhá žena domácí násilí, z toho jen 10 % teror nahlásí, protože nevěří v moc úřadů situaci řešit. Vláda se přesto snaží proti násilí bojovat, a to i z hlediska legislativy. Charita ČR usiluje o to, aby vznikl manuál v online i v tištěné podobě, kde vysvětluje praktické rady a postupy při různých opatřeních, kterými by se mohly úřady a laická společnost řídit a přispět tím ke zlepšení celé situace (Charita ČR ve světě, 2017).

Bílá stužka se stala největším světovým hnutím mužů a chlapců bojujícím proti násilí páchaném na ženách a dětech, podporují rovnost, spravedlnost, zdravé vztahy a novou vizi mužnosti. V roce 1991 se v Kanadě rozhodla skupina mužů šířit povědomí o násilí na ženách a vytvořit tak moderní osvětu na toto téma. Od té doby se kampaň rozšířila do více než 60 zemí po celém světě. Členové pracují na zkoumání příčin násilí páchaného

na ženách a dětech a snaží se vytvořit kulturní posun, který do budoucna povede společnost k životu bez násilí. Pomocí vzdělávacích programů učí posluchače rovnosti mezi pohlavími (White Ribbon, 2017).

Bílá stužka má své zastoupení i v České republice, kdy v roce 2009 sdružení Liga otevřených mužů (LOM) začala pořádat semináře na téma agrese u mužů. Toto sdružení se stalo patronem celosvětového hnutí proti násilí na ženách (LOM, 2016). Od července 2014 začalo LOM spolupracovat s norskou organizací Reform a založili společný projekt „Muži proti násilí na ženách a dětech“. Cílem tohoto projektu je přinést do české praxe tzv. metodu zvládnání agrese, která chce naučit klienty zvládnout svou agresi ve vztazích a ve výchově dětí. Podporu dostali i od nadace Open Society Fund Praha z programu Dejme (že)nám šanci. Liga otevřených mužů se snaží podpořit české muže a zvýšit kvalitu jejich života v partnerských vztazích, také je chce vést k osobní odpovědnosti za vztah. Také veřejnost může tento projekt podpořit, a to jednoduchým způsobem: částkou 50 Kč si zakoupí odznáček s bílou stužkou, jejímž nošením dává najevo, že chce bojovat proti násilí na ženách a dětech (BÍLÁ STUŽKA Česká republika, 2017).

ACORUS z. ú., který poskytuje osobám ohroženým domácím násilím komplexní odbornou pomoc, v roce 2014 uskutečnil první ročník charitativní akce „Šlapeme násilí na paty“. Pochod se stal benefiční sportovní společenskou akcí, která upozorňuje širokou veřejnost na fenomén domácího násilí. Úkolem je ujít společně co nejvíce kilometrů proti násilí. Vybraný výtěžek ze startovního a od sponzorů jde na nadaci ACORUS z. ú., kde jej použijí na další rozvoj centra pro osoby ohrožené domácím násilím. Akce má ~~velkou~~ mediální podporu díky účasti ve Snídani s Novou či Sama doma. Velkým lákadlem pro rodiny s dětmi je pestrý odpolední program pod záštitou známých osobností. Letošní 4. ročník se uskuteční 23. září v údolí Divoké Šárky v Praze (ACORUS z.ú., 2017).

2. Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem mojí bakalářské práce je důkladně a výstižně popsat činnosti rozvíjené v Intervenčním centru pro osoby ohrožené domácím násilím, které je součástí Diecézní charity České Budějovice. Lze očekávat, že se zde při poskytování odborných služeb vyskytovaly a vyskytují různé problémy. Pokusím se je zmapovat a pro některé z nich na základě provedeného výzkumu navrhnout vhodná řešení.

Pro realizaci výzkumu jsem si stanovila zásadní výzkumné otázky:

1. výzkumná otázka

„Které zásadní problémy brání dalšímu rozvoji činnosti Intervenčního centra pro osoby ohrožené domácím násilím při Diecézní charitě České Budějovice?“

2. výzkumná otázka

„Jaká řešení stávajících problémů navrhnou respondenti výzkumu?“

3. Metodika

V rámci bakalářské práce je použit deskriptivní výzkum mapující činnosti Intervenčního centra pro osoby ohrožené domácím násilím, Diecézní charita České Budějovice. Tento druh vědeckého výzkumu „*se omezuje na popis určitého fenoménu, respektive na otázku, zda určitý fenomén vůbec existuje*“ (Nakonečný, 2009, s. 54).

Praktická část bakalářské práce obsahuje kvalitativní výzkum s použitím techniky strukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Touto metodou je zjišťováno, s jakými problémy, obtížemi a překážkami se pracovníci výše zmíněného intervenčního centra potýkají.

Pro zpracování bakalářské práce jsem použila metodu analýzy dokumentů. Tato metoda představuje analýzu jakýchkoli dokumentů, které nebyly vytvořeny za účelem plánovaného výzkumu. Konkrétně jsem využila techniku obsahové analýzy dokumentů. Jedná se o objektivní analýzu sdělení jakéhokoliv druhu. Analyzovány zde byly dokumenty sekundární, což jsou již zpracované prvotní prameny (Bártlová, S., et al, 2005).

Pro dosažení cíle této práce byl využit také kvalitativní výzkum. Metodolog Creswell definoval kvalitativní výzkum takto: „*Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.*“ (Hendl, 2012, s. 48)

Na samém počátku si výzkumník vytyčí základní výzkumné otázky, které v průběhu sběru dat může pozměnit. Proto někteří odborníci definují kvalitativní výzkum jako pružný typ bádání. Dále vznikají jakési hypotézy a nová rozhodnutí, jak pokračovat ve zkoumání dané věci. Výzkumník se snaží objevit co nejvíce informací, které mu dodají

odpověď na jeho předem položené otázky. Bádá v terénu, v přirozeném prostředí a v průběhu delšího časového úseku. Shromažďuje zprávy o popisu místa, citace z rozhovorů, a na základě sběru materiálu a dalších poznámek vyhodnotí situaci a zpracuje výstižnou teorii o fenoménu, který zkoumal (Hendl, 2012).

Při kvalitativním přístupu je nutné dodržovat základní kritéria, a to jsou platnost, spolehlivost a zobecnitelnost, abychom se ujistili, že jsme opravdu zkoumali to, co jsme zkoumat chtěli. Tyto aspekty si ověříme tak, že si ověříme, zda byly splněny stanovené cíle výzkumu a vytvořen věrný obraz skutečnosti (Reichel, 2009).

Před začátkem svého výzkumu jsem kontaktovala prostřednictvím e-mailu vedoucí Intervenčního centra pro osoby ohrožené domácím násilím, Diecézní charita České Budějovice. Bádala jsem o možnost provést s respondenty rozhovory k mé bakalářské práci.

Dotazovaných bylo celkem pět, a zúčastnily se všechny pracovnice intervenčního centra. Nejprve jsem si připravila otázky. Strukturovaný rozhovor obsahoval 11 otevřených otázek, kdy jsem se ptala na zkušenosti, znalosti, pocity a vnímání jejich práce, dále mě zajímaly jejich názory na organizaci a vedení centra. Také jsem na počátku řadila tzv. identifikační údaje osoby, které jsou pouze doplňující částí, pro samotný výzkum však nemají žádný podstatný význam. Po několika dnech jsem dostala odpověď, z níž vyplynulo, že dvě pracovnice jsou dlouhodobě v pracovní neschopnosti, tudíž se nemůžou dostavit k osobnímu rozhovoru, ale poskytnou mi odpovědi po e-mailu. S dalšími třemi jsem si dohodla osobní schůzku přímo v intervenčním centru, tedy v jejich pracovním prostředí. Rozhovory probíhaly individuálně, dle možností a času respondentů.

Dotazovaným jsem stručně vylíčila obsah a cíl své bakalářské práce. Pracovnice centra byly velmi milé a vstřícné. Na některé kladené otázky však nechtěly úplně odpovídat, usuzovaly, že jde spíše o interní záležitosti, s nimiž by se neměly veřejnosti svěřovat.

Pochybovaly také o své anonymitě z důvodu nízkého počtu pracovníků centra. Ujistila jsem je, že nemusí na všechny otázky odpovídat, a vysvětlila jsem, proč dané otázky pokládám. Všechny rozhovory provedené osobně jsem měla možnost zaznamenat na diktafon a dále převést do písemné podoby, viz přílohy. Dva dotazníky jsem obdržela vyplněné přes e-mail.

4. Výsledky a diskuse

V této části bakalářské práce jsou vyhodnoceny a prodiskutovány rozhovory s pracovníky Intervenčního centra pro osoby ohrožené domácím násilím, Diecézní charita České Budějovice. Respondentek bylo celkem pět.

Strukturovaný rozhovor obsahuje celkem 11 otázek, které jsou rozděleny na tři části. V první části jsem se dotazovala na tzv. identifikační údaje, které zahrnovaly vzdělání, pozici, délku působení a náplň práce (otázka č. 1 až 3.). Tyto otázky byly položeny pouze informativně, nemají vliv na samotný výzkum. Ve druhé části jsem zjišťovala současný stav organizace, co se týče informovanosti veřejnosti, zda je služba v dnešní době klienty využívána, jestli centrum spolupracuje i s jinými organizacemi, a navíc odkud čerpá finanční prostředky (otázka č. 4. až 7.). V poslední části mě zajímaly současné problémy organizace a návrhy od samotných respondentek na zlepšení organizace a služeb (otázka č. 8 až 11.). Všechny odpovědi jsem pro úplnost zaznamenala do příslušných tabulek s komentáři.

Seznámení s respondenty

Respondent č. 1

Respondent číslo 1 (dále jen R1) je ženského pohlaví a pracuje na pozici vedoucího intervenčního centra.

Respondent č. 2

Respondent číslo 2 (dále jen R2) je ženského pohlaví a pracuje na pozici zástupce vedoucí intervenčního centra.

Respondent č. 3 – 5

Respondenti číslo 3 – 5 (dále jen R3, R4, R5) jsou ženského pohlaví a pracují na pozici sociální pracovníce v intervenčním centru, jednotlivá čísla jsem respondentkám přidělila podle provedených rozhovorů.

Otázka: „*Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*“

Tabulka č. 1: Vzdělání

Nejvyšší dosažené vzdělání	Počet respondentek
Vysokoškolské	4
Vyšší odborné	1

Zdroj: Vlastní výzkum

V první otázce jsem se ptala na nejvyšší dosažené vzdělání respondentek. Z výsledků vyplývá, že čtyři dosáhly vysokoškolského vzdělání na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, zakončené stupněm magister, a jedna vystudovala vyšší odbornou školu sociálně právní. Pro výkon povolání sociálního pracovníka je odborná způsobilost ukotvena v zákoně 108/2006 Sb., sociální pracovník musí mít vyšší odborné vzdělání se zaměřením na sociální oblast nebo vysokoškolské studium, ukončené bakalářským, magisterským či doktorským stupněm se zaměřením na sociální oblast (Česko, z. č.108/2006 Sb.). Při absolvování praxe v Intervenčním centru jsem se přesvědčila o tom, jak je důležité, aby sociální pracovníci měli zákonem požadované studium, zvyšuje to jejich kvality a profesionalitu v práci s klienty. (tab. 1)

Otázka: „*Jak dlouho působíte v intervenčním centru a jaká je zde Vaše pozice?*“

Tabulka č. 2: Doba působnosti v intervenčním centru

Roky	Počet respondentek
10 let	2
6 let	2
3 měsíce	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Ve druhé otázce jsem zjišťovala, jak dlouho pracovnice působí v intervenčním centru. Jedna z respondentek je v intervenčním centru krátce, a to pouhé tři měsíce, dvě respondentky zde pracují již přes 6 let. R5: „*V IC pracuji od února 2011 na pozici sociální pracovník, tedy více než 6 let s dvouletým výcvikem v krizové intervenci.*“ Vedoucí intervenčního centra a její zástupkyně zde pracují od jeho vzniku, tedy 10 let. Při rozhovorech s respondentkami jsem si všimla rozdílu mezi pracovníci, která je v centru od založení a tou, která přišla na začátku letošního roku. Vedoucí intervenčního centra se mnou vedla rozhovor bez ostychu, neměla problém odpovědět na všechny otázky. Měla velký přehled o této organizaci a dlouholeté zkušenosti, na rozdíl od nově pracující pracovnice, která měla obavu podat na všechny otázky odpovědět, a u některých si nebyla svou odpovědí ještě tolik jistá. (tab. 2)

Otázka: „*Jaké činnosti vykonáváte?*“

Tabulka č. 3: Vykonávané činnosti

Činnosti	Počet respondentek
Přímá práce s klienty	5
Vedení chodu intervenčního centra	2
Vedení interdisciplinárních týmů	1
Prezentace v médiích	2
Zpětná kontrola zaměstnanců	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Třetí otázka byla zaměřena na pracovní činnosti respondentek v intervenčním centru. Zde můžeme zaznamenat více odpovědí, než je celkový počet respondentek, a to protože některé vykonávají více činností. Například vedoucí a zástupce vedoucí intervenčního centra mají mnohem více věcí na starost, jako jsou např. zpětná kontrola zaměstnanců, vedení porad, vedení interdisciplinárních týmů, zařizování financí a plánování, jak také R1 zmiňuje: „*Jako vedoucí vedu interdisciplinární týmy, mám přednášky, besedy, jezdím na setkávání s APIC, prezentace v médiích a prezentace celkově celé služby. Dále vedení porad, porady s ředitelem, zpětnou kontrolu sociálních pracovníků či zápisů.*“ A aktivity sociálního pracovníka výstižně popsala R5: „*Přímá práce s klienty – krizová intervence, osobní a telefonické konzultace, sociální poradenství, sestavování bezpečnostního plánu na míru, právní poradenství, např. zpracování návrhů na předběžné opatření, zprostředkování navazujících služeb ohrožené osobě, zajišťování spolupráce mezi dalšími poskytovateli sociálních služeb, veřejnou a státní správou, PR, informování veřejnosti o domácím násilí. IC ČB poskytuje navíc i možnost docházet na individuální či skupinovou psychoterapii a velmi*

výjimečně poskytujeme i doprovod k soudu, na jednání s ostatními institucemi, k lékaři apod.“

Posláním Intervenčního centra je poskytnout radu či pomoc v oblasti domácího násilí a následného pronásledování. Řadí se mezi specializovaná sociální zařízení, kde na určitou dobu nabízejí odbornou pomoc a nehmotnou podporu (bezpečný prostor pro vyslechnutí, rada, podpora, provázení, sdílení) obětem domácího násilí. Jejich hlavním cílem je zajistit ohrožené osobě bezpečnost, snažit se vyřešit krizovou situaci a pomoci navrátit osobu do normálního života (Diecézní charita České Budějovice, 2017). Je vidět, že intervenční centrum nabízí spoustu možností pro klienty a je na každém z nich, kterou si zvolí podle osobních potřeb. (tab. 3)

Otázka: *„Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o intervenčním centru a jeho aktivitách, které vykonává?“*

Tabulka č. 4: Informovanost veřejnosti o intervenčním centru

Informovanost	Počet respondentek
Veřejnost není informována	2
Odborná veřejnost ano/ laická veřejnost ne	2
Veřejnost je informována	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Cílem čtvrté otázky bylo zjistit, jestli je v současné době veřejnost dostatečně informována o intervenčním centru a jeho aktivitách. Názory respondentek jsou rozdílné, dvě odpovědi směřovaly k nedostatečné informovanosti široké veřejnosti. R1: *„Myslím si, že pořád je málo informovaná v dnešní době. Chtělo by to větší mediální propagaci.“* Další dvě se shodly na odpovědi, že odborná veřejnost o intervenčním centru ví, a však laická veřejnost bohužel ne. R4 je tohoto názoru: *„Nevím, myslím si, že spoustu lidí o nás neví. Policie o nás ví, což je důležité a lidé, kteří potřebují pomoc si*

intervenční centrum nebo jiné služby dokážou najít sami.“ A poslední respondentka soudí, že veřejnost o intervenčním centru ví.

R3: *„IC funguje již 10 let, myslím si, že veřejnost naše služby zachytla, o problematice DN se hodně mluví v médiích jako o veřejném fenoménu.“* Zazněl také názor, že nízká informovanost veřejnosti se týká zejména sociálně ohrožených osob nebo osob ve vyloučených lokalitách. R3: *„Důvodem bývá většinou izolace, špatný přístup k informacím a život na odlehlých částech.“* Jako možný důvod nízké informovanosti zmiňuje jedna respondentka to, že se IC nevěnuje osvětě pro veřejnost. R2: *„Přednášky pro veřejnost neděláme, jelikož za to nejsme placené.“* Respondentky vidí jako řešení větší mediální propagaci problematiky domácího násilí. R1: *„Chtělo by to větší mediální propagaci.“*

Už od počátku 90. let minulého století se nevládní organizace a občanská sdružení snažily o jakousi osvětu této problematiky. Hlavním cílem jejich práce bylo ukázat veřejnosti devastující následky domácího násilí, otevřít téma týkající se tohoto fenoménu a vytvořit systém ochranných opatření pro ohrožené osoby (Voňková, Spoustová, 2008). Dle mého názoru informovanost během několika let udělala velký krok dopředu, jestli je to však dostačující, to si nemyslím. Souhlasím s respondentkami, že je nutná větší mediální propagace a osvěta v této problematice. (tab. 4)

Otázka: „Využívají v současné době klienti služby, které intervenční centru nabízí? O jaké klienty spíše jde, o nízkoprahové nebo u kterých proběhlo ochranné opatření vykázání?“

Tabulka č. 5 a): Využívanost služeb intervenčního centra

Využívanost	Počet respondentek
Podle velikosti města	1
Využívána	3
Nevyužívána	0

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 5 b): Klienti nízkoprahové x ochranné opatření vykázání

Nízkoprahové x vykázání	Počet respondentek
Nízkoprahové	3
Ochranné opatření vykázání	0
Půl na půl	2

Zdroj: Vlastní výzkum

Pátá otázka je rozdělena na dvě podotázky, v první části se ptám, zda jsou služby intervenčního centra klienty využívány a v druhé podotázce zjišťuji, jestli převládají spíše klienti nízkoprahoví nebo po ochranném opatření vykázání. Respondentky se u první podotázky většinou shodly na tom, že služby jsou dostatečně klienty využívány, jedna z dotazovaných si myslí, že je to podle velikosti měst. R5 uvedla: „*Jak kde, pracuji v IC Strakonice a IC Tábor. Každé město je jiné. Na malém městě (Strakonice) jsou lidé sice informovaní, ale služeb IC využívají méně, jsou ostražitější, citlivější na soukromí, více lpí na mlčenlivosti, jsou nedůvěřivější a přicházejí nejčastěji na doporučení OSPODu nebo PČR (po vykázání násilné osoby). V Táboře jsou lidé trochu*

otevřenější, nepožadují anonymitu tak často, chodí do IC přímo „z ulice“, kontakty si předávají mezi sebou.“ U druhé části otázky se dozvídáme, že tři z pěti respondentek podle statistik ví, že převládají klienti nízkoprahoví. R3 konstatuje: „Více klientů vyhledá naše služby na základě svého rozhodnutí, nechtějí se obracet na PČR, zhruba čtvrtina klientů se k nám dostane prostřednictvím vykázaní násilné osoby ze společného obydlí.“ Dále také R2: „Klientů na základě vykázaní je menší než nízkoprahových. V roce 2016 bylo 316 klientů z toho 53 případů na vykázaní, to je asi 23%.“ Žádná z respondentek neodpověděla, že je více klientů po ochranném opatření vykázaní a zbývající dvě se ztotožňují, že obě varianty jsou zastoupeny půl na půl. Kdy R1 tvrdí: „Část klientů je, že přicházejí sami do poradny a část je, že tam proběhlo vykázaní. Služba je takhle rozdělena na dvě části a myslím si, že je využívána dost.“

Opět mohu díky praxi na pracovišti potvrdit odpovědi respondentek. Služba je dostatečně využívána, časem by bylo dobré rozšířit pracovní místa, přece jen plošné vymezení působnosti intervenčního centra je větší než dostačuje počet pracovníků. (tab. 5)

Otázka: *„Spolupracuje intervenční centrum s jinými organizacemi či institucemi, pořádají společné akce, pomáhají si a podporují navzájem?“*

Tabulka č. 6: Spolupráce intervenčního centra s jinými organizacemi

Spolupráce	Počet respondentek
Ano s odborníky	5
Ne s veřejností	3

Zdroj: Vlastní výzkum

Šestá otázka si kladla za cíl určit, jestli s intervenčním centrem spolupracují i jiné organizace. Všechny respondentky se jednoznačně shodly, že s odborníky rozhodně velká spolupráce existuje. Výrazně kladné hodnocení uvádí např. R4: *„Ano, máme to*

dokonce v popisu práce organizace interdisciplinární týmy. Pořádáme společné schůzky s pracovníky z OSPODu, metodiky prevence, policií, probační a mediační službou.“

Nebo R2: *„Spolupráce ukotvená v zákoně, nejužší je s Policií ČR, dále spolupracujeme s justicí, OSPOD, Probační a mediační službou, dalšími orgány veřejné správy a neziskovými organizacemi, krizovými centry, manželskými poradny, azylovými domy, zdravotnickými zařízeními.“* Na podporu sdružení poskytovatelů služby intervenčních center vzniklo občanské sdružení Asociace pracovníků intervenčních center ČR, které je čistě profesní. Dlouhodobě usiluje o zlepšení situace v oblasti domácího násilí a snaží se chránit zájmy svých členů. Dále podporuje rozvíjení poskytovaných služeb a spolupráci s řadou dalších institucí ČR (Výroční zpráva, 2015). Na začátku roku 2015 APIC uskutečňuje projekt s názvem *„Zlepšení praxe při prevenci, identifikaci a potírání domácího násilí prostřednictvím specializace“*. Hlavním cílem projektu je změna praxe ze strany profesionálních institucí, které se angažují při řešení domácího násilí. Mezi ně patří orgány Policie ČR, státní zastupitelé, soudy, orgány sociálně-právní ochrany dětí, sociální pracovníci atd. (APIC, 2017). Jako slabou stránku spolupráce zmiňují respondentky absenci společných akcí s laickou veřejností. R2: *„Přednášky pro veřejnost zatím nedělám, jelikož za to nejsme placené.“* Také R4 se vyjádřila k tomuto problému: *„Pro veřejnost jsem zatím žádné společné akce nezažila, smíme dělat jen to, za co jsme placené, tudíž řešíme spíše interdisciplinární věci, abychom o sobě věděli navzájem.“* Jedinou společnou akcí pro veřejnost, kterou intervenční centrum pořádá, je Den otevřených dveří. R2: *„Jednou ročně jsou dny otevřených dveří, kde se lidé můžou dozvědět více.“* Intervenční centrum spolupracuje také v rámci Diecézní charity s Poradnou Eva, která poskytuje sociální poradenství pro ženy a dívky. Viděla jsem velkou vzájemnou podporu a pomoc. Poradnu Eva jsem měla možnost osobně navštívit při absolvování praxe. (tab. 6)

Otázka: „Má centrum dostatek finančních prostředků na provoz všech aktivit a služeb, odkud finance čerpá?“

Tabulka č. 7: Financování intervenčního centra

Financování	Počet respondentek
Ano z Evropského sociálního fondu	2
Ano, ale nevíme, jak to bude v budoucnosti	1
Nevím	2

Zdroj: Vlastní výzkum

Sedmá otázka se ptá, zda je dostatečně financován chod intervenčního centra a z jakých prostředků. Od dvou respondentek se dozvídáme, že je financován hlavně z Evropského sociálního fondu. Přesněji to popsala R2: „*Služba je v současné době zajištěna a čerpá z Evropského sociálního fondu, Operačního programu zaměstnanosti, dále z měst Strakonice a Tábor, z Magistrátu České Budějovice, pokud je potřeba, tak z Tříkrálové sbírky. Jiné sponzory nemáme.*“ Na to navazuje R1, která si s financováním není do budoucna jistá: „*Měli jsme dostatek finančních prostředků, jestli to bude i nadále, to nevím. Máme peníze z Evropského sociálního fondu, z Městského úřadu a z měst Strakonice a Tábor.*“

Zbylé dvě dotazující nedokázaly na otázku zcela jednoznačně odpovědět, R4 reagovala slovy: „*Nevím, nespadá to do mých kompetencí jako sociálního pracovníka.*“

Když jsem položila tuto otázku, u respondentky č. 1 byla znát určitá nejistota z budoucnosti i obavy, zda nebudou muset v dalších letech finanční situaci řešit jiným způsobem. (tab. 7)

Otázka: „Shledáváte působnost sociální služby intervenčního centra jako pozitivní či negativní? Co si myslíte, že se podařilo díky tomu změnit v problematice domácího násilí? “

Tabulka č. 8 a): Hodnocení intervenčního centra

Hodnocení	Počet respondentek
Negativní	0
Pozitivní	5

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka č. 8 b): Změna v problematice domácího násilí

Změna	Počet respondentek
Spolupráce s Policií ČR	2
Informovanost veřejnosti	3
Změna pohledu na problematiku domácího násilí	3

Zdroj: Vlastní výzkum

Osmá otázka je opět rozdělena na dvě podotázky, kdy v první části se zajímám o hodnocení intervenčních center a ve druhé, jaké změny nastaly v problematice domácího násilí díky této sociální službě. Práci intervenčního centra hodnotí všechny respondentky jednoznačně pozitivně. R4 popisuje: „Rozhodně pozitivní, myslím, že intervenční centrum je jedinečné, než jiní poskytovatelé.“ Také R5 souhlasí s kladnou působností: „Jednoznačně pozitivní. Pro ohrožené osoby jsme, troufám si tvrdit, jedinou sociální službou svého druhu, která jim věnuje opravdu dostatek času (to není fráze) a vždy se snažíme zajistit bezpečí a eliminovat riziky. Poskytujeme obětem DN odbornou

pomoc a nehmotnou podporu, kterou by jinde v tomto rozsahu těžko hledaly (bezpečný prostor pro vyslechnutí, rady, podpora, doprovázení, sdílení, řešení krizových situací, které mohou souviset s vykááním násilné osoby ze společné domácnosti).“ V tabulce 8 b) můžeme opět zaznamenat více odpovědí, než je počet respondentů a to z toho důvodu, že shledávají více možností k položené otázce. Tři respondentky zmiňují, že díky intervenčnímu centru se výrazně zvýšila informovanost veřejnosti. R2: „Rozhodně pozitivně, podařilo se udělat velkou osvětu k tomu, že si člověk nemá nechat trpět domácí násilí a má vyhledat pomoc.“

Respondentky dále hodnotí jako pozitivní také změnu pohledu na problematiku domácího násilí. R2: „Pole proměny v tom smyslu, že je potřeba pracovat s oběma aktéry, i když ne vždy to je jednoduché.“

V našem státě je nedílnou součástí řetězce subjektů pomáhající před domácím násilím Policie ČR. Intervence spočívá ve vynikající komunikační dovednosti, a to jak s osobou ohroženou, tak i s osobou násilnou. Pro řadové policisty připravují odborníci různé vzdělávací programy s metodickými materiály pro snadnější rozpoznání a řešení domácího násilí (Cimrmanová, et al., 2013).

R1: „Dříve ten postoj byl takový, že je to doma a ať si to vyřeší sami, teď s tím umíme více pracovat, můžou se obrátit na Policii ČR, na nás, jsme na to vyškolení.“

Na tento problém poukazuje také jeden z mýtů o domácím násilí. Někteří lidé se domnívají, že to co se děje za zavřenými dveřmi, je pouze jejich soukromá záležitost a ostatní by se do toho neměli plést. Opak je však pravdou, a to z důvodu, že zde může docházet k trestnému činu, nebo můžeme zabránit jeho pokračování. Všichni máme právo a odpovědnost vystupovat proti násilí, aby mohlo skončit (REFUGE, 2017).

Další pozitivní změna je zákonem daná spolupráce intervenčního centra s Policií ČR. R4: „Myslím si, že intervenční centrum je jedinečné než jiní poskytovatelé a to kvůli

spolupráci s Policií ČR, je to ukotveno v zákoně, proto máme tu možnost více nabízet pomocnou ruku.“

Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím se opírá při realizaci o tři pilíře systému. Propojuje všechny složky, pomáhající obětem, a to z hlediska zákonného omezení (Policie ČR), sociální podpory (intervenční centra) a právní prevence (soud). Pro úspěšné využití vykazání, musí systém tří pilířů navzájem spolupracovat a fungovat jako jeden celek (Voňková, Spoustová, 2008). (tab. 8)

Otázka: „Vyskytují se v centru problémy s klienty?“

Tabulka č. 9: Problematika s klienty

Problematika s klienty	Počet respondentek
Ano	5
Ne	0

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 9, na kterou většina respondentů odpověděla téměř shodně, zjišťovala problematiku s klienty, zda existují překážky ve spolupráci. Všech pět respondentek se shoduje, že při své práci přijdou do kontaktu i s problematickými klienty.

R1: „*Občas jsou klienti domácím násilím poznamenáni, potom je spolupráce více náročná.*“

Emocionální, psychologický či citový teror a jeho následky mají vliv na sebeúctu, sebepojetí či sebevědomí samotné oběti. Tento druh násilí je často obtížně rozeznatelný a postizitelný např. z důvodu absence evidentní stopy na těle (Ševčík, Špaténková, 2011). R3: „*Práce s oběťmi DN má svá specifika, často se vracejí k násilným osobám, vzhledem k traumatizaci se mohou jevit jako nespolehlivé*“

Tento jev vystihuje v cyklu domácího násilí fáze usmíření, líbánek. Útočník si uvědomuje, že by ho mohla oběť opustit a chtít ukončit jejich vztah. Nastává období omluv, prosby o odpuštění, slibování, že už k této situaci nikdy nedojde. Oběť se nechá přesvědčit, že se útočník změní, že už se nic z toho nebude opakovat, dokonce začne hledat chyby na sobě samotné a partnera omlouvat. (Kopecká, In: Brůhová, 2015). Mezi časté problémy s klienty patří opakované nedodržení termínů domluvených konzultací, chybí vysvětlení nebo omluva.

R5: „Nejčastější je asi opakované nedodržování termínů domluvených konzultací, neomluvení se.“ (tab. 9)

Otázka: „Existují v současné době, co se týče organizace nějaké problémy?“

Tabulka č. 10: Současné problémy v intervenčním centru

Současné problémy	Počet respondentek
Ano, jsou	3
Ne, nejsou	0
Nevím	1
Bez odpovědi	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Desátou otázkou jsem směřovala k tomu, zda existující v současnosti problémy v organizaci. Tři z pěti respondentek se shodly na tom, že problémy v organizaci jsou. Vyjádřily se takto R2: „*Situace je teď taková, že hledáme nového pracovníka, chceme vybrat dobrého adepta s kladnými předpoklady osobnostními i zkušenostmi, aby byl součástí týmu. Proto máme dočasné personální oslabení, které je způsobené pracovní neschopností.*“ A R3: „*Jako slabou stránku nyní vnímám to, že je pracoviště dlouhodobě personálně oslabené.*“ Za další problém označila R1 zásadní změnu ve vedení Diecézní charity České Budějovice: „*No teďka máme trochu problémy, protože máme nového ředitele a on nám snížil platy, není teď všechno nějak zakotvené, je to takové na vodě, nejsou jasná pravidla hry, není stanoven žádný řád, malá spolupráce s vedením, s ekonomem, projektantem, což mi dříve tak nepřišlo, malá komunikace, to je v rámci Charity. V rámci intervenčního centra, je problém, že jsem v dlouhodobé pracovní neschopnosti, teď odchází kolegyně, začíná se to tam personálně měnit, jinak žádné problémy nemáme.*“

Jedna z respondentek o žádných zásadních problémech neví a jedna odmítla na otázku odpovědět, pouze konstatovala R5: „*Pokud ano, toto nepovažuji za prostor vhodný pro jejich ventilaci.*“

Z jakého důvodu respondentka nechtěla odpovědět, mi neprozradila. Z provedeného rozhovoru hodnotím, že kvůli její krátké působnosti na pracovišti má respondentka určitou obavu z možného postihu, pokud by se informace dostaly na veřejnost. Může se jednat o přirozený respekt z vůdčí osobnosti.

O osobnosti manažera pojednává ve své knize Mikulaščík (2015), kdy manažer vytváří na pracovišti atmosféru spokojenosti a stará se o neustálý rozvoj pracovníků. Hlavní jeho rolí je role vůdce, který má určité charisma a sílu osobnosti. Musí umět akceptovat pracovníky, chápat je a řešit s nimi vzniklé problémy. (tab. 10)

Otázka: „*Jaké navrhuje možnosti k vyřešení problémů či zlepšení činnosti centra?*“

Tabulka č. 11: Možnosti řešení problémů

Řešení	Počet respondentek
Výběrové řízení	4
Lepší komunikace s nadřízenými	1
Vlastní psycholog a právník	1
Supervize	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Respondentky přišly s několika možnostmi řešení problémů v intervenčním centru. Čtyři ve své odpovědi navrhují jako řešení výběrové řízení, z kterého by měl přijít do týmu kvalitní pracovník. R1: „*A v rámci centra, doufám, že se to nějak stabilizuje, bude výběrové řízení a budeme přijímat nového pracovníka, tak by bylo dobré, aby byl kvalitní.*“ R3: „*IC situaci řeší vyhlášením výběrového řízení.*“

Jako řešení problémů s vedením Diecézní charity ČB navrhuje respondentka zvýšení platů, zlepšení komunikace s vedením, jasně stanovená pravidla a jasně stanovenou strukturu organizace. R1: „*Tak co se týče těch platů, tak by měly být relativně slušný a*

v rámci Charity by tam měla být dobrá komunikace, jasně stanovená pravidla hry, dána jasná struktura a dobrá spolupráce.“

Zajímavý je také návrh na vlastního psychologa a právníka. R1: *„Samozřejmě existují i další možnosti, které se dají vylepšit, že bychom měli svého psychologa a právník, alespoň na částečný úvazek.“*

Pro řešení problémů na pracovišti v intervenčním centru byla také zmíněna supervize. R5: *„Naše supervize jsou pro nás vždy posilou v naší práci, což považuji za štěstí, protože je mi známo, že v mnoha organizacích tomu tak není.“*

Matoušek (2003, s. 231) popsal supervizi jako: *„Kvalifikovaný dohled nad průběhem programu nebo projektu zaměřený na kvalitu činnosti pracovníků. Podle většiny teoretiků má supervize tři funkce: vzdělávací, podpůrnou a řídicí. Někdy se k uvedeným třem funkcím přidává ještě čtvrtá: zprostředkování při řešení konfliktů.“* (tab. 11)

5. Závěr

Problematiku domácího násilí chápe dnešní společnost za velmi závažný jev. V posledních deseti letech se uskutečnil v této oblasti velký krok kupředu. V bakalářské práci s názvem *Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím, Diecézní charita České Budějovice. Aktivita a aktuální problémy* jsem zjišťovala, zda se vyskytují při poskytování odborných služeb nějaké problémy či překážky, a na základě provedeného výzkumu jsem se je snažila zmapovat. Velký důraz jsem kladla na návrhy a optimalizační řešení, které by mohly přispět ke zlepšení situace Intervenčního centra.

V první části práce jsem se zabývala domácím násilím, detailněji jsem vymezila základní pojmy z této problematiky, popsala jsem samotný pojem domácího násilí, jeho projevy, příčiny, znaky, formy a fáze. Dále jsem charakterizovala oběť i pachatele domácího násilí a nastínila jednotlivé formy pomoci. Také jsem důkladně a výstižně zachytila strukturu a popsala konkrétní aktivity intervenčního centra. Především jsem opět definovala samotný pojem a následně vymezila okruh osob, kterému se snaží organizace pomoci a poskytnout své služby. V poslední podkapitole s názvem *Dobrá praxe* jsem se soustředila na již realizované projekty Intervenčního centra a dalších pracovišť, zaměřených na problematiku domácího násilí. Konkrétní projekty jsem výstižně popsala a nastínila jejich přínos pro společnost.

Pro realizaci výzkumu jsem si stanovila dvě zásadní otázky.

První zní „*Které zásadní problémy brání dalšímu rozvoji činnosti Intervenčního centra pro osoby ohrožené domácím násilím při Diecézní charitě České Budějovice?*“

A druhá: „*Jaká řešení stávajících problémů navrhuji respondenti výzkumu.*“ Na tomto základě jsem sestavila strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami a oslovila cílový soubor výzkumu, v němž se zúčastnily všechny pracovnice Intervenčního centra. Touto

metodou jsem podrobněji rozebrala aktuální problémy a následně navrhla optimalizační řešení.

Jeden z hlavních problémů, se kterým se v současnosti Intervenční centrum potýká, je personální oslabení. Navrhuji, podobně jako respondentky, aby bylo v nejbližší době vyhlášeno výběrové řízení, které by pomohlo navýšit a zkvalitnit pracovní kapacitu. Další možností, jak si připravovat potencionální budoucí pracovníky, je podle mého názoru spolupráce IC s univerzitou a vyššími školami se sociálními obory, nabízet studentům praxi na pracovišti a pořádat společné akce – například dny otevřených dveří, interaktivní přednášky na základních a středních školách apod. Za další úskalí považují respondentky problematické klienty. Pracovníci sociálních služeb mají za povinnost vypracovat a dodržovat Standardy kvality sociálních služeb. Standardy obsahují postupy práce s problematickými klienty, všechny respondentky by měly Standardy IC znát a měly by podle nich postupovat. Proto navrhuji postupovat v kritických situacích podle standardů kvality intervenčního centra. Jako další řešení může být zajištění kvalitních supervizí a intervizí, možnost školení zaměstnanců a jejich celoživotního vzdělávání, případná spolupráce s ostatními intervenčními centry.

Z výzkumu také vyplynulo, že si jsou respondentky vědomy nízké informovanosti veřejnosti o problematice domácího násilí. Zde bych doporučila snahu o větší propagaci, především v médiích, ale také vytvořit celkovou osvětu např. články do regionálního tisku, do novin, které jsou k dispozici zdarma, jako jsou ROZHLEDY nebo METRO. Dále by bylo prospěšné zajistit interaktivní přednášky na téma domácího násilí pro základní a střední školy či dětské domovy.

S nedostatečnou osvětou také souvisí problém s financemi, který nedovoluje pracovnícím pořádat přednášky pro veřejnost. Pracovnice mají vymezené aktivity, za které jsou placené, a vše nad rámec těchto aktivit není z projektu zapláceno. Proto si myslím, že by bylo dobré pro zavedení přednáškové činnosti vytvořit kvalitní

fundraisingu. Např. založit portál Darujeme, uspořádat poutavý dobročinný koncert nebo nabídnout možnost zaslání dárcovské sms zprávy.

Jedna z respondentek zmínila také jako potíží špatnou komunikaci s vedením, kdy za tímto problémem stojí změna struktury Diecézní charity České Budějovice. Zde by bylo dobré pokusit se o společnou domluvu a dohodnout pravidla pro správné fungování, spolupráci a toleranci.

Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím při Diecézní charitě České Budějovice poskytuje své služby kvalitně a nabízí klientům širokou škálu pomoci. Přesto že se sociální pracovníce potýkají s řadou problémů, na jejich práci s klienty to nemá žádný negativní vliv. Tento názor jsem si utvořila hned po absolvování praxe v Intervenčním centru, která probíhala v loňském roce na jaře. Po zpracování výzkumu a při srovnání s teoretickou částí jsem si svůj úsudek pouze potvrdila. Domnívám se, že tato bakalářská práce umožní sebereflexi pracovnícům dané organizace a přispěje odborné i laické veřejnosti k seznámení s činnostmi Intervenčního centra.

Práce mě osobně velmi obohatila a detailně seznámila s touto sociální problematikou, takže jsem si prohloubila a upevnila své znalosti v oboru. Do budoucna bych se chtěla ještě více zaměřit na krizovou intervenci, kterou jsem měla možnost vidět a zažít i v praxi.

Seznam literatury

Literatura:

BÁRTLOVÁ, S. et al., 2005. *Výzkum a ošetrovatelství*. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotních oborů v Brně. 146 s. ISBN 80-7013-416-X

BEDNÁŘOVÁ, Z. et al., 2009. *Domáci násilí: Zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus. 92 s. ISBN 978-80-254-5422-0

BRŮHOVÁ, D., 2015. *Jak přežít první (k)rok: praktický průvodce nejrizikovějším obdobím samoživitelství*. Praha: Práh. 176 s. ISBN 978-80-7252-555-3

CIMRMANNOVÁ, T., et al., 2013. *Krize a význam pomáhajících prvního kontaktu: aplikace v kontextu rodinného násilí*. Praha: Karolinum. 197 s. ISBN 978-80-246-2205-7

ČÍRTKOVÁ, L., 2008, *MODERNÍ PSYCHOLOGIE PRO PRÁVNÍKY: Domáci násilí, stalking, predikce násilí*. Praha: Grada Publishing, a.s..160 s. ISBN 978-80-247-2207-8

ČÍRTKOVÁ, L., 2009. Znak domáciho násilí. In: STRÍLKOVA, P., FRYŠŤÁK, M., 2009. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o.. 14 s. ISBN 978-80-7418-020-0

DALIGAND, L., 2014. *Násilí v partnerských vztazích*. Praha: Portál. 141 s. ISBN 978-80-262-0718-4

DOHNALOVÁ, S., 2011. In: ŠEVČÍK, D., ŠPATÉNKOVÁ, N. et al., 2011. *Domáci násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. 132 – 143 s. ISBN 978-80-7367-690-2

HENDL, J., 2012. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, s.r.o., 48 s. ISBN 978-80-262-0219-6

MATOUŠEK, O., 2003. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, s.r.o.. 231 s. ISBN 80-7178-549-0

MIKULÁŠTÍK, M., 2015. *Manažerská psychologie*. 3. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s.. 344 s. ISBN 978-80-247-9836-3

NAKONEČNÝ, M., 2009. *Sociální psychologie*. 2. vydání. Praha: Academia, 54 s. ISBN 978-80-200-1679-9.

REICHEL, J., 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada Publishing, a.s.. s. 192. ISBN 978-80-247-3006-6

STETS, J., 1988. *Domestic violence and control*. New York: Springer – Verlag. 166 p. ISBN 978-0-387-96628-1

STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M., 2009. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Ostrava: KEY Publishing s.r.o.. 91 s. ISBN 978-80-7418-020-0

ŠEVČÍK, D., ŠPATÉNKOVÁ, N. et al., 2011. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Praha: Portál. 192 s. ISBN 978-80-7367-690-2

VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I., 2008. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha: proFem, o.p.s.. 244 s. ISBN 978-80-903626-7-3

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ze dne 8. 1. 2009

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ze dne 14. 3. 2006

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, ze dne 14. 3. 2006

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ze dne 17. 5. 1990

Internetové zdroje:

Agrese není problém, ale součást života, 2016 [online]. Česká republika: LOM. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://ilom.cz/temata/sila-a-nasili/>

Bezpečnostní plán, 2007. [online]. Domacinasili.cz. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/prakticke-rady/bezpecnostni-plan/>

Bílá stužka v ČR, 2017 [online]. Česká republika: Muži proti násilí na ženách. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.muziprotinasili.cz/co-je-bila-stuzka/cr/>

Boj proti domácímu násilí, 2017 [online]. Česká republika: Charita Česká republika. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://svet.charita.cz/kde-pusobime/evropa-a-postsovetske-republiky/srbsko/boj-proti-domacimu-nasili/>

Dejme (že)nám šanci, 2017. [online]. Česká republika: Rada Asociace pracovníků intervenčních center ČR. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=373

Domestic violence: An Overview, 2011. [online]. University of Nevada Cooperative Extension. [cit.2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.unce.unr.edu/publications/files/cy/2011/fs1176.pdf>

Informační leták pro zájemce o službu – uživatele služby, 2017. [online]. Česká republika: Charita Česká republika. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.dchcb.cz/sluzby-a-projekty/intervencni-centrum/ke-stazeni/>

Interdisciplinární spolupráce, 2017. [online]. Česká republika: Rada Asociace pracovníků intervenčních center ČR. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=249

Intervenční centra, 2007. [online]. Domacinasili.cz. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/intervencni-centra/intervencni-centrum-bileho-kruhu-bezpeci-v-ostrave/zakladni-informace-o-ic/>

Metoda SARA DN, 2017. [online]. Česká republika: Bílý kruh bezpečí, o.s. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/nova-praxe/metoda-sara-dn/>

Myths of domestic violence, 2017. [online]. REFUGE. [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.refuge.org.uk/get-help-now/what-is-domestic-violence/myths-of-domestic-violence/>

Mlčení bolí - o projektu, 2017 [online]. Česká republika: MLČENÍ BOLÍ. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.mlcniboli.cz/o-projektu>

O Intervenčním centru - Diecézní charita České Budějovice, 2017. [online]. Česká republika: Charita Česká republika. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.dchcb.cz/sluzby-a-projekty/intervencni-centrum/o-intervencnim-centru/>

Pozvání do skupinové terapie pro osoby ohrožené domácím násilím, 2017. [online]. Česká republika: Charita Česká republika. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.dchcb.cz/sluzby-a-projekty/intervencni-centrum/pozvani-do-skupinove-terapie-pro-osoby-ohrozene-domacim-nasilim/>

Šlapeme násilí na paty, 2014 [online]. Česká republika: ACORUS. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.acorus.cz/cz/benefice-a-media/slapeme-nasili-na-paty-2017.html>

Výroční zpráva 2015, 2015. [online]. Česká republika: Rada Asociace pracovníků intervenčních center ČR. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.domacinasili.cz/wp-content/uploads/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-2015.pdf>

What we do, 2017. [online]. WHITE RIBBON. [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.whiteribbon.ca/what-we-do/>

Who we are, 2017. [online]. WHITE RIBBON. [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.whiteribbon.ca/who-we-are/>

Zapojte se, 2017 [online]. Česká republika: Muži proti násilí na ženách. [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.muziprotinasili.cz/co-je-bila-stuzka/zapojte-se/>

Seznam zkratek

APIC - Asociace pracovníků intervenčních center České republiky

ČB – České Budějovice

ČR – Česká republika

DN – domácí násilí

IC – intervenční centrum

NO – násilná osoba

SARA - Spousal Assault Risk Assessment

Přílohy

Příloha A: Rozhovor s respondentkou č. 1

Příloha B: Rozhovor s respondentkou č. 2

Příloha C: Rozhovor s respondentkou č. 3

Příloha D: Rozhovor s respondentkou č. 4

Příloha E: Rozhovor s respondentkou č. 5

Příloha A: Rozhovor s respondentkou č. 1

1. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Vysokoškolské – magistr, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Rehabilitační – psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory

2. Jak dlouho působíte v intervenčním centru a jaká je zde Vaše pozice?

3 měsíce, sociální pracovnice

3. Jaké činnosti vykonáváte?

Přímou práci s klienty, jako je krizová intervence, podpůrné rozhovory, sociální poradenství, bezpečnostní plán pomoc pro podání návrhu k soudu a spoustu dalších.

4. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o intervenčním centru a jeho aktivitách, které vykonává?

Nevím, myslím si, že spousta lidí o nás neví. Policie o nás ví, což je důležité a lidé, kteří potřebují pomoc si intervenční centrum nebo jiné služby dokážou najít sami.

5. Využívají v současné době klienti služby, které intervenční centrum nabízí? O jaké klienty spíše jde, o nízkoprahové nebo u kterých proběhlo ochranné opatření vykázaní?

Více lidí si naleznou pomoc sami a v současné době si myslím, že je služba využívána

6. Spolupracuje intervenční centrum s jinými organizacemi či institucemi, pořádají společné akce, pomáhají si a podporují navzájem?

Ano, máme to dokonce v popisu práce organizovat interdisciplinární týmy. Pořádáme společné schůzky s pracovníky z OSPODU, metodiky prevence, policí, probační a mediační službou. Dále pořádáme přednášky na Teologické fakultě. Zúčastňujeme se konferencí, které pořádá APIC, letos se konala v únoru a hovořili jsme o práci s aktéry domácího násilí. Pro veřejnost jsem zatím žádné společné akce nezažila, smíme dělat jen to, za co jsme placené, tudíž řešíme spíše interdisciplinární věci, abychom o sobě věděli navzájem.

7. Má centrum dostatek finančních prostředků na provoz všech aktivit a služeb, a odkud finance čerpá?

Nevím, nespadá to do mých kompetencí jako sociálního pracovníka.

8. Shledáváte působnost sociální služby intervenčního centra jako pozitivní či negativní? Co si myslíte, že se podařilo díky tomu změnit v problematice domácího násilí?

Rozhodně pozitivní, myslím, že intervenční centrum je jedinečné než jiní poskytovatelé a to kvůli spolupráci s Policií, je to ukotveno v zákoně, proto máme tu možnost, více aktivně nabízet pomocnou ruku. Pro lidi, kteří nejsou schopni je to těžké si říct o pomoc sami, udělat ten aktivní krok. Nikoho nenutíme, řekneme jim, jaké služby nabízíme, a buď člověk dál v pomoci chce pokračovat, nebo ne. Policie má možnost dát intervenčnímu centru kontakt na oběť, ostatní by to určitě dělali taky dobře, ale nemají tuto možnost kontaktu.

9. Vyskytují se v centru problémy s klienty?

Určitě se klientům tyto věci stávají, Pro mě to není těžké, klient má nárok tyto věci dělat, pokud by se to dělo opakovaně, vzala bych to jako téma k řešení. Žádnou otevřenou agresi od klienta jsem ale nezažila.

10. Existují v současné době, co se týče organizace nějaké problémy?

O žádných zásadních nevím, momentálně jen nejistota v hledání nové/ho kolegy/gyně, takže nás čeká personální změna, jestli tohle bude do budoucna problém, to nevím.

11. Jaké navrhujete možnosti k vyřešení problémů či zlepšení činnosti centra?

Řešení je momentálně výběrové řízení, rozhodnutí, které mi nepřísluší, jelikož jsem jen sociální pracovník.

Příloha B: Rozhovor s respondentkou č. 2

1. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Vysokoškolské, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Rehabilitační – psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory, magisterské

2. Jak dlouho působíte v intervenčním centru a jaká je zde Vaše pozice?

10 let jako sociální pracovnice a zároveň zástupce vedoucího

3. Jaké činnosti vykonáváte?

Činnost sociálního pracovníka – sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv oprávněných zájmů, obstarávání osobních záležitostí (telefonicky, po e-mailu či osobní konzultace), odborné sociálně právní poradenství, krizová intervence, sestavování bezpečnostního plánu, pomoc zprostředkování služeb, koordinace služeb. Činnost zástupce ředitele – obstarávání chodu intervenčního centra, porady vedoucích projektu, spolupráce při zajištění financí, statistiky, standardy, porady v rámci APIC, setkání pracovní skupiny na rozvoji plánu města České Budějovice, střednědobé plánování v rámci kraje.

4. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o intervenčním centru a jeho aktivitách, které vykonává?

Lidé o tom pořád nevědí, ti, kteří nestudují sociální služby, nemusí mít o intervenčním centru vůbec žádné informace. Na druhou stranu nás nemusí znát úplně každý, ale je dobré i pro sebe či okolí vědět, že něco takového vůbec existuje.

5. Využívají v současné době klienti služby, které intervenční centrum nabízí? O jaké klienty spíše jde, o nízkoprahové nebo u kterých proběhlo ochranné opatření vykázaní?

Služba je využívána. Klientů na základě vykázaní je menší než nízkoprahových. V roce 2016 bylo 316 klientů z toho 53 případů na vykázaní, to je asi 23%.

6. Spolupracuje intervenční centrum s jinými organizacemi či institucemi, pořádají společné akce, pomáhají si a podporují navzájem?

Spolupráce ukotvená v zákoně, nejužší je s Policií ČR, dále spolupracujeme s justicí, OSPOD, Probační a mediační službou, dalšími orgány veřejné správy a neziskovými organizacemi, krizovými centry, manželskými poradny, azylovými domy, zdravotnickými zařízeními. Spolupracujeme s nimi podle potřeby. Pořádáme školení pro Policii ČR, poskytujeme rozhovory, například v rámci kampaně Mlčení bolí. Přednášky pro veřejnost zatím neděláme, jelikož za to nejsme placené. Jednou ročně jsou dny otevřených dveří, kde se lidé můžou dozvědět více.

7. Má centrum dostatek finančních prostředků na provoz všech aktivit a služeb, a odkud finance čerpá?

Služba je v současné době zajištěna a čerpá z Evropského sociálního fondu, Operačního programu zaměstnanosti, dále z měst Strakonice a Tábor, z Magistrátu České Budějovice, pokud je potřeba, tak z Tříkrálové sbírky. Jiné sponzory nemáme.

8. Shledáváte působnost sociální služby intervenčního centra jako pozitivní či negativní? Co si myslíte, že se podařilo díky tomu změnit v problematice domácího násilí?

Rozhodně pozitivně, podařilo se udělat velkou osvětu k tomu, že si člověk nemá nechat trpět domácí násilí a má vyhledat pomoc. Pole proměny v tom smyslu, že je potřeba pracovat s oběma aktéry, i když ne vždy to je jednoduché. Pomoc obětem, u kterých se domácí násilí vyskytlo v minulosti. Téma se uchopuje a pracuje se zkušenostmi, které se sdílí a vyvíjí. Tím, že je možnost vykazání, nastává prsto pro pomoc, která zde dříve nebyla. Možnost vystoupit z koloběhu násilí.

9. Vyskytují se v centru problémy s klienty?

Děje se to, je to lidský faktor, který se děje z nějakého důvodu. Záleží na tom, co to je a jak moc to zasahuje do spolupráce. Máme upravené podmínky pro spolupráci ve standardech.

10. Existují v současné době, co se týče organizace nějaké problémy?

Chod je zajištěný, tým funguje dobře, situace teď je taková, že hledáme nového pracovníka, chceme vybrat dobrého adepta s kladnými předpoklady osobnostními i

zkušenostmi, aby byl součástí týmu. Proto máme dočasné personální oslabení, které je způsobené pracovní neschopností.

11. Jaké navrhuje možnosti k vyřešení problémů či zlepšení činnosti centra?

Mít naplněný stav zaměstnanců a zapracovaného člověka do týmu.

Příloha C: Rozhovor s respondentkou č. 3

1. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Vyšší odborná škola sociálně právní

2. Jak dlouho působíte v intervenčním centru a jaká je zde Vaše pozice?

10 let, vedoucí intervenčního centra

3. Jaké činnosti vykonáváte?

Stejně činnosti, jako každá sociální pracovnice. A jako vedoucí vedu interdisciplinární týmy, mám přednášky, besedy, jezdím na setkávání s APIC, prezentace v médiích a prezentace celkově celé služby. Dále vedení porad, porady s ředitelem, zpětnou kontrolu sociálních pracovníků či zápisů.

4. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o intervenčním centru a jeho aktivitách, které vykonává?

Myslím si, že pořád je málo informovaná v dnešní době. Chtělo by to větší mediální propagaci.

5. Využívají v současné době klienti služby, které intervenční centrum nabízí? O jaké klienty spíše jde, o nízkoprahové nebo u kterých proběhlo ochranné opatření vykázaní?

Část klientů je, že přicházejí sami do poradny a část je, že tam proběhlo vykázaní. Služba je takhle rozdělena na dvě části a myslím si, že je využívána dost.

6. Spolupracuje intervenční centrum s jinými organizacemi či institucemi, pořádají společné akce, pomáhají si a podporují navzájem?

Spolupracujeme se všemi státními i nestátními organizacemi, společné akce děláme někdy, ale není jich moc. Společné akce pro veřejnost spíše ne, ale pro ID týmy a pro odborníky, kteří pracují s domácím násilím

7. Má centrum dostatek finančních prostředků na provoz všech aktivit a služeb, a odkud finance čerpá?

Měli jsme dostatek finančních prostředků, jestli to bude i nadále, to nevím. Máme peníze z Evropského sociálního fondu, z Městského úřadu a z měst Strakonice a Tábor.

8. Shledáváte působnost sociální služby intervenčního centra jako pozitivní či negativní? Co si myslíte, že se podařilo díky tomu změnit v problematice domácího násilí?

Samozřejmě, že pozitivní. Pracujeme s tou veřejností, děláme přednášky a besedy, kde se na nás vždycky nějaké ty oběti obrátí, pak si myslím, že se lidi učí znát svoje práva. Dříve ten postoj byl takový, že je to doma a ať si to vyřeší sami, teď s tím umíme více pracovat, můžou se obrátit na Policii ČR, na nás, jsme na to vyškolení. Vybuďovala se nějaká profesionalita a úzká spolupráce s jinými orgány, dříve to tak nebylo.

9. Vyskytují se v centru problémy s klienty?

Oni žádný body nemusí dodržovat, spíše jsou problémy s klienty, protože nám neříkají všechno nebo nám to říkají jinak, než to je, což je horší. Občas jsou klienti domácím násilím poznamenaní, potom je spolupráce více náročná. Také se objevují případy, kdy služby pouze zneužívají, chtějí partnera zničit, pomstít, chtějí službu využít proti němu ve svůj prospěch.

10. Existují v současné době, co se týče organizace nějaké problémy?

No teďka máme trochu problémy, protože máme nového ředitele a on nám snížil platy, není teď všechno nějak zakotvený, je to takový na vodě, nejsou jasné pravidla hry, není stanoven žádný řád, malá spolupráce s vedením, s ekonomem, projektantem, což mi dříve tak nepřišlo, malá komunikace, to je v rámci Charity. V rámci intervenčního centra, je problém, že jsem v dlouhodobé pracovní neschopnosti, teď odchází ještě kolegyně, začíná se to tam personálně měnit, jinak žádné problémy nemáme.

11. Jaké navrhujete možnosti k vyřešení problémů či zlepšení činnosti centra?

Tak co se týče těch platů, tak by měly být relativně slušné a v rámci Charity by tam měla být dobrá komunikace, jasné stanovené pravidla hry, dána jasná struktura, dobrá spolupráce. A v rámci centra, doufám, že se to nějak stabilizuje, bude výběrové řízení a budeme přijímat nového pracovníka, tak by bylo dobré, aby byl

kvalitní. Samozřejmě existují i další možnosti, které se dají vylepšit, že bychom měli svého psychologa a právníka, alespoň na částečný úvazek.

Příloha D: Rozhovor s respondentkou č. 4

1. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

JČU, ZSF – Rehabilitační péče o postižené děti, dospělé a staré osoby

2. Jak dlouho působíte v intervenčním centru a jaká je zde Vaše pozice?

6 let na pozici sociálního pracovníka

3. Jaké činnosti vykonáváte?

Největší podíl práce tvoří přímá práce s klienty, dále se věnuji administrativě, statistice, účastním se setkání spolupracujících organizací, dle pokynů vedoucí spolupracuji na organizaci IDT (setkání interdisciplinární tým) a přednáškové činnosti.

4. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o intervenčním centru a jeho aktivitách, které vykonává?

IC funguje již 10 let, myslím si, že veřejnost naše služby zachytila, o problematice DN se hodně mluví v médiích jako o veřejném fenoménu, i tak se v některých případech setkávám s tím, že oběti DN nejsou o našich službách informovány. Důvodem bývá většinou izolace, špatný přístup k informacím a život na odlehlých částech kraje.

5. Využívají v současné době klienti služby, které intervenční centrum nabízí? O jaké klienty spíše jde, o nízkoprahové nebo u kterých proběhlo ochranné opatření vykazání?

Více klientů vyhledá naše služby na základě svého rozhodnutí, nechtějí se obracet na PČR, zhruba čtvrtina klientů se k nám dostane prostřednictvím vykazání násilné osoby ze společného obydlí. Násl. se s klientem domlouvá zakázka, na které budeme pracovat, je na klientovi jaké služby využije.

6. Spolupracuje intervenční centrum s jinými organizacemi či institucemi, pořádají společné akce, pomáhají si a podporují navzájem?

Jak již bylo uvedeno výše, IC organizuje setkání interdisciplinárních týmů, působnost je v celém Jihočeském kraji, kdy se scházejí zástupci PČR, justice, OSPOD a neziskového sektoru. Jsou řešeny otázky domácího násilí a je vyladována

spolupráce mezi zmíněnými subjekty. Kromě IDT probíhají operativní schůzky s dalšími projekty DCH, OSPOD a neziskovými organizacemi. S většinou organizací probíhá velmi dobrá spolupráce.

7. Má centrum dostatek finančních prostředků na provoz všech aktivit a služeb, a odkud finance čerpá?

Financování IC je zajištěno převážně z fondů ESF, na dofinancování čerpáme ze zdrojů MPSV a MM ČB. Financování je z mého pohledu dostačující, ale jsou vymezené aktivity, které nebudou z projektu proplacené, např. přednášková činnost, sociální práce s ekonomicky neaktivním seniorem, což vnímám jako slabé místo.

8. Shledáváte působnost sociální služby intervenčního centra jako pozitivní či negativní? Co si myslíte, že se podařilo díky tomu změnit v problematice domácího násilí?

Jednoznačně pozitivní, IC má za sebou velký kus práce jak na poli clientské práce, tak v oblasti informovanosti odborné a laické veřejnosti. Veřejnost je více informována o projevech domácího násilí a možnostech řešení, odborná veřejnost umí lépe zacházet s oběťmi domácího násilí a násilnými osobami. Oceňuji i odklon od černobílého pojetí oběť vs. násilník, jedná se o typický model, ale existují i jiné pohledy na problematiku. Často vidáme i partnerské násilí, kde rozdělení rolí není tak zřetelné.

9. Vyskytují se v centru problémy s klienty?

Práce s oběťmi domácího násilí má svá specifika, často se vracejí k násilné osobě, vzhledem k traumatizaci se mohou jevit jako „nespolehlivé“. Pracovníci jsou vyškoleni v metodě krizové intervence a znají psychologii obětí domácího násilí, IC funguje jako podpůrná služba, všechny kroky jsou plánovány nebo měněny dle přání a potřeb klientů.

10. Existují v současné době, co se týče organizace nějaké problémy?

IC dle mého názoru funguje velmi dobře, jedná se o zavedenou službu. Jako slabou stránku nyní vnímám to, že je pracoviště dlouhodobě personálně oslabené.

11. Jaké navrhuje možnosti k vyřešení problémů či zlepšení činnosti centra?

IC situaci řeší vyhlášením výběrového řízení.

Příloha E: Rozhovor s respondentkou č. 5

1. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

VŠ – TF JU České Budějovice, obor Sociální a charitativní práce (Bc.), dále navazující magisterský obor Etika v sociální práci (Mgr.)

2. Jak dlouho působíte v intervenčním centru a jaká je zde Vaše pozice?

V IC pracuji od února 2011 na pozici sociální pracovnice, tedy více než 6 let (s dvouletým výcvikem v krizové intervenci)

3. Jaké činnosti vykonáváte?

Přímá práce s klienty – krizová intervence, osobní a telefonické konzultace, sociální poradenství, sestavování bezpečnostního plánu na míru, právní poradenství . např. zpracování návrhů na předběžné opatření,,), zprostředkování navazujících služeb ohrožené osobě, zajišťování spolupráce mezi dalšími poskytovateli soc. služeb, veřejnou a státní správou, PR, informování veřejnosti o domácím násilí... IC ČB poskytuje navíc i možnost docházet na individuální či skupinovou psychoterapii. Velmi výjimečně poskytujeme i doprovod k soudu, na jednání s ostatními institucemi, k lékaři apod.

4. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o intervenčním centru a jeho aktivitách, které vykonává?

Snažím se, aby informace měli, ale ještě i teď se objevují lidé, kteří o IC nikdy neslyšeli, a název jim nic neříká. Těžko říci, zda je to spíše jejich nezájmem, nebo i vinou osvěty.

**5. Využívají v současné době klienti služby, které intervenční centrum nabízí?
O jaké klienty spíše jde, o nízkoprahové nebo u kterých proběhlo ochranné opatření vykázaní?**

Jak kde, pracuji v IC Strakonice a IC Tábor. Každé město je jiné. Na malém městě (Strakonice) jsou lidé sice informovaní, ale služeb IC využívají méně, jsou ostražitější, citlivější na soukromí, více lpí na mlčenlivosti, jsou nedůvěřivější a přicházejí nejčastěji na doporučení OSPODu nebo PČR (po vykázaní násilné

osoby). V Táboře jsou lidé trochu otevřenější, nepožadují anonymitu tak často, chodí do IC přímo „z ulice“, kontakty si předávají mezi sebou...

6. Spolupracuje intervenční centrum s jinými organizacemi či institucemi, pořádají společné akce, pomáhají si a podporují navzájem?

Ano. Síť spolupracujících organizací je široká a stále ji rozšiřujeme. Jinak by to ani nešlo. Na prvním místě je OSPOD, policie, soudy a státní zastupitelství. Pak další sociální služby a psychologové a psychiatři (pro dospělé i děti). Spolupracujeme úzce i s azylovými domy, úřady práce, občanskými poradnami, krizovým centrem pro děti a mládež, advokáty, a samozřejmě s ostatními IC navzájem.

7. Má centrum dostatek finančních prostředků na provoz všech aktivit a služeb, a odkud finance čerpá?

Na tuto otázku nejsem schopna podat vyčerpávající odpověď, zajišťování financí IC není mou záležitostí. Čerpáme z individuálního projektu, z dotací měst jako ostatní neziskové organizace.

8. Shledáváte působnost sociální služby intervenčního centra jako pozitivní či negativní? Co si myslíte, že se podařilo díky tomu změnit v oblasti domácího násilí?

Jednoznačně pozitivní. Pro ohrožené osoby jsme, troufám si tvrdit, jedinou sociální službou svého druhu, která jim věnuje opravdu dostatek času (to není fráze) a vždy se snažíme zajistit bezpečí a eliminovat rizika. Poskytujeme obětem DN odbornou pomoc a nehmotnou podporu, kterou by jinde v tomto rozsahu těžko hledaly (bezpečný prostor pro vyslechnutí, rady, podpora, doprovázení, sdílení, řešení krizových situací, které mohou souviset s vykáváním násilné osoby ze společné domácnosti). Díky tomu se podařilo dostat do povědomí lidí informaci o tom, že na problémy s domácím násilím již existuje pomoc, která je účinná, dostupná (zdarma) a dosažitelná pro každého, pokud o ni bude mít zájem. Toto mohu tvrdit díky zpětné vazbě od klientů.

9. Vyskytují se v centru problémy s klienty?

Ano. Jako v každé sociální službě. Nejčastější je asi opakované nedodržování termínů domluvených konzultací, neomluvení se...

10. Existují v současné době, co se týče organizace nějaké problémy?

Pokud ano, toto nepovažuji za prostor vhodný pro jejich ventilaci.

11. Jaké navrhuje možnosti k vyřešení problémů či zlepšení činnosti centra?

Ideální možnost k vyjádření se k případným problémům a nástin jejich řešení máme každé 2 měsíce na supervizi. Naše supervize jsou pro nás vždy posilou v naší práci, což považuji za štěstí, protože je mi známo, že v mnoha organizacích tomu tak není.